

ISSN 2457-8428
ISSN-L 2457-8428

REVISTA EDUCATIA AZI

[Despre Revista](#)[Colegiul Redactional](#)[Arhiva Revistei](#)[Numarul Curent](#)[Anul VII](#)[Apel articole](#)[Indexari](#)[Volum Colectiv 2019](#)[Editura Educatia Azi](#)

Drăgoi Georgeta Elena

e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com

Școala Gimnazială Șoimuș

Roluri și competențe specifice managementului școlar (studiu de specialitate)

Rezumat: Conform *Dicționarului de pedagogie*, managementul școlar; sau al organizației școlare reprezintă activitatea de conducere globală-optimă-strategică a activității de educație/instruire proiectată și realizată în cadrul unității de bază a sistemului de învățământ: grădinița, școala primară, școala gimnazială, școala profesională, liceul, colegiul, facultate.

Cuvinte cheie: management, școală, competențe, educație;

În funcție de nivelul ierarhic la care se exercită atribuțiile managerilor școlari, de profilul și de mărimea organizației școlare, rolurile se manifestă în forme specifice. Totuși, au putut fi identificate cele mai importante roluri ale acestora: *decident, organizator, evaluator, mediator*.

Aceste roluri antrenează la rândul lor atribuții concrete, după cum urmează :

- **Directorul coordonator**, în calitatea lui de reprezentant al statului în instituția școlară publică sau privată, asigură transpunerea în practică a liniei de politică educațională elaborată la nivel central (M.E.C.) și teritorial (inspectoratul școlar). Pentru aceasta, el se preocupă de:
 - aplicarea normelor legislative incluse în textele oficiale (legi, decrete, ordonanțe, ordine, circulare, instrucțiuni);
 - valorificarea rațională a resurselor pedagogice reale și potențiale, stabilirea organigramei de funcționare optimă;
 - animarea și consilierea psihopedagogică și socială a colectivului;
 - asumarea opțiunilor speciale în domeniul resurselor umane („spune-mi cum faci încadrarea și îți voi spune ce fel de director ești”);
 - perfecționarea deciziilor din perspectiva efectelor lor.

Putem aprecia, de comun acord cu Dragomir M. și colaboratorii, că obiectivul principal al directorului este acela de a furniza pricepere și experiență în domeniul învățământului, astfel încât să fie obținute performanțe optime și sigure, folosind cele mai adecvate metode. Directorul trebuie să dovedească maximum de interes pentru domeniul managementului școlar și de *cunoștințe* despre acesta, astfel încât să poată stabili și realiza, în sinteză, două categorii de obiective:

1. *obiective strategice* - pe termen lung, care au în vedere organizarea și planificarea activității școlare;

2. *obiective operaționale* de natură tactică și administrativă - care au în vedere dirijarea activității vizând conducerea zilnică a colectivelor de lucru.

• **Directorul adjunct, responsabil cu activitatea de perfecționare și de cercetare didactică, are în vedere stimularea inovării la nivelul organizației școlare, în raport cu resursele existente. În acest scop el urmărește:**

- perfecționarea proiectelor pedagogice pe fondul accentuării obiectivelor formative;
- flexibilizarea mesajelor pedagogice, la nivelul unor operații succesive de comunicare eficientă;
- instituționalizarea experimentelor ameliorative.
- **Directorul adjunct, responsabil cu orientarea și îndrumarea metodologică a procesului de învățământ își îndreaptă activitatea în următoarele direcții:**
 - instituționalizarea instrumentelor de evaluare (fișă de observație, fișă de analiză-sinteză, chestionare de opinie, grilă de control);
 - exersarea acestora în condiții de rigoare specifice normelor de inspecție școlară;
 - evaluarea progreselor profesorilor prin activități de inspecție școlară de specialitate, realizată în colaborare cu responsabilul de catedră/comisie metodică, în conformitate cu un anumit grafic de interesistențe stabilit la nivel managerial;
 - perfecționarea dialogului și comunicării cu cel evaluat;
 - evaluarea calității raporturilor dintre profesori și elevi, profesori și comunitatea educațională locală;
 - valorificarea rezultatelor în direcția formării continue a profesorilor.

• **Directorul adjunct responsabil cu problemele administrative** urmărește planificarea și organizarea eficientă a resurselor pedagogice existente (umane, materiale, financiare, informaționale) respectând liniile de politică educațională stabilite la nivelul întregii conduceri a instituției școlare. Legea învățământului și Statutul Personalului

Didactic, modificate și completate prin Legile Nr. 349 și 354/2004, reglementează principiile noului sistem de finanțare și administrare a școlilor, precum și noile atribuții ale Consiliului de administrație și ale directorului, respectiv directorului adjunct .

• **Directorul școlii** coordonează activitatea directorilor adjuncți și se preocupă, în mod deosebit, de ponderea factorilor care influențează calitatea procesului de învățământ. El identifică *aspectele activității echipei manageriale care funcționează mai puțin eficient* și caută ameliorarea acestora. Printre ele s-ar putea număra:

- definirea defectuoasă a obiectivelor;
- valorificarea insuficientă a resurselor existente;
- deficiența cantitativă/calitativă a resurselor existente;
- pregătirea profesorilor blocată în raport cu standardele de proiectare curriculară;
- insuficienta motivare a personalului;
- aglomerarea programului;
- birocratizarea sarcinilor.

La orice nivel managerial s-ar afla, educatorul trebuie să facă dovada *competențelor și capacităților* sale. Sistematizarea acestora le evidențiază cel puțin pe următoarele:

1) *competența juridică*, ei fiindu-i specifică mai ales capacitatea de cunoaștere, interpretare și aplicare a legislației actuale generale și specifice la situațiile particulare ale activității școlare cotidiene;

2) *competența psihopedagogică*, constând în capacitatea de a cunoaște și lua în considerare particularitățile de vârstă și individuale ale comunității educative, cărora le va putea, astfel, stabili sarcini și responsabilități, în funcție de aptitudinile și posibilitățile lor reale;

3) *competența economico-financiară și administrativ-gospodărească*, aceasta vizând capacitatea de a gestiona fondurile materiale și financiare ale instituției, precum și capacitatea de administrare și gospodărire a spațiilor de învățământ, terenurilor, mobilierului și mijloacelor de învățământ;

4) *competența managerială*, căreia îi sunt specifice o seamă de capacități, între care menționăm:

- capacitatea de a fixa scopuri și obiective realiste și mobilizatoare;
- capacitatea de a prevedea (prognoza, planifica, programa);
- capacitatea de a organiza, coordona și motiva;
- capacitatea de a comunica și negocia;
- capacitatea de a soluționa și de a menține un climat favorabil obținerii unor performanțe de nivel înalt;
- capacitatea de a decide și rezolva probleme;
- capacitatea de a-și asuma răspunderi;
- capacitatea de a evalua, de a obține, prelucra și utiliza corect informațiile în exercitarea atribuțiilor ce-i revin;

5) *competența culturală*, concretizată în capacitatea de a-și lărgi permanent orizontul de cultură și cunoaștere, de a folosi, în exercitarea atribuțiilor sale, cunoștințele asimilate în domeniul culturii generale, ca premisă pentru creșterea eficienței actelor de conducere;

6) *competența socio-morală*, care constă în capacitatea de integrare a comunității educative în societate, ca și capacitatea de a fi un model comportamental ireproșabil.

BIBLIOGRAFIE

- IUCU, R. – *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Polirom, Iasi, 2000
- ROMAN, ALINA , DUGHU T. - „*Comunicare în managementul educațional*”, Editura Universității „Aurel Vlaicu” Arad, 2014
- STAN, E – *Managementul clasei*, Aramis, Bucuresti, 2003

Drăgoi Georgeta Elena

e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com

Școala Gimnazială Șoimuș

Explozia stelară- strategie didactică efice în învățământul preșcolar (studiu de specialitate)

Rezumat: Prin abordarea integrată a activităților în grădiniță, facem ca granițele dintre tipurile și categoriile de activități să dispară și studiem tema aleasă cu ajutorul mijloacelor de investigație a mai multor stinte.

Prin activitățile integrate desfășurate cu copiii aducem un plus de lejeritate și mai multă coerență procesului de predare-învățare, punând un accent deosebit pe joc ca metodă de bază a acestui proces. Prin ele trebuie să utilizăm tehnici și metode active care să conducă la sporirea eficienței muncii didactice a educatoarei prin impresionarea capacității copilului de aplicare a transferului de idei. Metoda „ Explozia stelară,, este o metodă foarte des folosită de mine în activitatea cu preșcolarii.

Cuvinte cheie: strategii didactice, grădiniță, preșcolari, activități;

Rolul educatoarei este de neînlocuit, căci ea este „organizatorul condițiilor de învățare”.Programa pune accent pe modul pro-activ de învățare,adică modalitatea prin care copiii sunt încurajați să-și asume responsabilitatea în procesul de învățare.

Activitățile din grădiniță pot fi desfășurate integrat după scenariul zilnic cu generice distincte care reunesc activități comune și la alegere dar din zona respectivă sau prin care se regăsesc fragmentele de activități dintr-o săptămână cu generice de zi, respectând tema și subtema săptămânii.

Diversitatea și varietatea materialelor, folosirea metodelor și tehnicilor moderne încurajează copiii să se manifeste, să observe, să gândească, să-și exprime ideile, să

interpreteze date, să facă predicții.

Prin abordarea integrată a activităților în grădiniță, facem ca grantele dintre tipurile și categoriile de activități să dispară și studiem tema aleasă cu ajutorul mijloacelor de investigare a mai multor științe.

Prin activitățile integrate desfășurate cu copiii aducem un plus de lejeritate și mai multă coerență procesului de predare-învățare, punând un accent deosebit pe joc ca metodă de bază a acestui proces. Prin ele trebuie să utilizăm tehnici și metode active care să conducă la sporirea eficienței muncii didactice a educatoarei prin impresionarea capacității copilului de aplicare a transferului de idei.

Metodele de învățare constituie instrumente de prim rang în mâna educatorului, este calea eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda care reunește într-un tot familiar eforturile cadrului didactic și ale copiilor.

În grădiniță un accent deosebit se pune pe folosirea învățării active și pe cooperare, acestea concurând la obținerea unor performanțe notabile. Atunci când se folosesc metodele de învățare activă toți copiii asimilează la un nivel mai profund, rețin ideile mai mult timp, sunt motivați și le place școala, și pot corela ceva ce au învățat cu viața reală și în rezolvarea de probleme.

Implementarea educației centrată pe copil prin utilizarea metodelor și tehnicilor active de învățare este din ce în ce mai necesară și în învățământul prescolar. Folosind aceste metode și tehnici, educatorul este receptiv ca furnizor de resurse ale învățării, cadrul didactic și copilul fiind parteneri în educație. Am asigurat astfel o învățare eficientă și durabilă care să răspundă atât nevoilor personale, cât și cerințelor adaptării la o „societate a cunoașterii” aflată în continuă schimbare.

Există însă un set de condiții pe care le-am îndeplinit pentru promovarea învățării active:

- am acordat timp suficient și am creat condiții optime pentru ca preșcolarii să-și exprime ideile și pentru a primi feedback constructiv;
- copiii au fost lăsați și încurajați să speculeze;
- am încurajat copiii să-și exprime ideile și părerile proprii, fără teama de a fi ridiculizați;
- copiii au fost stimulați să-și dezvolte încrederea în forțele proprii și să înțeleagă valoarea propriilor idei și opinii.

În procesul predării interactive rolul educatoarei se schimbă: ea formulează probleme, ascultă părerile copiilor, sugerează rezolvări, lucrează împreună cu copiii, corectează greșelile acestora, dar niciodată nu impune autoritar un punct de vedere.

Metoda „Explozia stelară”, este o metodă foarte des folosită de mine în activitatea cu preșcolarii.

Explozia stelară

Definiție:

Explozia stelară este o metodă de stimulare a creativității, o modalitate de relaxare a copiilor și se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de probleme și noi descoperiri.

Obiectiv:

Formularea de întrebări și realizarea de conexiuni între ideile descoperite de copii în grup prin interacțiune și individual pentru rezolvarea unei probleme.

Material:

- stea mare, cinci stele mici de culoare galbenă, tablouri, ilustrații jetoane, siluete, tabloul “Explozia stelară”.

Descrierea metodei:

1. Copiii așezați în semicerc propun problema de rezolvat. Pe steaua mare se scrie sau se desenează ideea centrală.
2. Pe cele 5 steluțe se scrie câte o întrebare de tipul: CE? CINE? UNDE? DE CE? CÂND? iar cinci copii din grupa extrag câte o întrebare. Fiecare copil din cei cinci își alege câte trei-patru colegi organizându-se astfel în cinci grupuri.
3. Grupurile cooperează în elaborarea întrebărilor.
4. La expirarea timpului, copii revin în semicerc în jurul steluței mari și comunică întrebările elaborate, fie un reprezentant al grupului, fie individual, în funcție de potențialul grupe/grupului. Copiii celorlalte grupuri răspund la întrebări sau formulează întrebări la întrebări.
5. Se apreciază întrebările copiilor, efortul acestora de a elabora întrebări corecte precum și modul de cooperare și interacțiune.

Cerințe:

- Copiii trebuie familiarizați cu întrebările de tipul : CE?, CINE? UNDE?, CÂND?, DE CE?;
- Metoda se aplică corect dacă se respectă etapele de utilizare;
- Fiecare tip de întrebare se scrie cu altă culoare pentru a fi reținute cu ușurință;

Întrebările copiilor se înregistrează/inscrie în ”Portofoliul exploziei stelare”;

- Copiii pot confecționa/desena stele de diferite mărimi în alte activități;
- Educatoarea poate crea jocuri, exerciții, utilizând întrebările elaborate de copii;
- Explozia stelară poate fi utilizată ori de câte ori educatoarea propune rezolvarea unei probleme;

Beneficiile metodei:

- Este o nouă cale de realizare a obiectivelor programei;
- Facilitează crearea de întrebări la întrebări în grup și individual, pentru rezolvarea problemei propuse;
- Stimulează creativitatea în grup și individual;
- Dezvoltă și exersează gândirea causală, divergența, deductivă, inteligențele multiple, limbajul, atenția distributivă;

- Se utilizează în activități: lecturi după imagini, convorbiri, povestiri, jocuri didactice, activități matematice, poezii, în activități de evaluare.

EXEMPLU:

ARIA CURRICULARA: Educarea limbajului

TIPUL DE ACTIVITATE: Evaluare sumativă

MIJLOC DE REALIZARE: Convorbire

TEMA: Zâna Toamnă

OBIECTIV CADRU: Familiarizarea copiilor cu strategia elaborării de întrebări de tipul CE?, CINE?, UNDE?, CÂND?, DE CE? și realizarea de conexiuni între ideile descoperite de copii în grup;

Evaluarea cunoștințelor însușite într-un interval scurt de timp și imbinarea lor în structuri noi în vederea dezvoltării creativității verbale, a exersării gândirii cauzale, divergențe, deductive;

COMPORTEMENTE INTERACTIVE

- Să elaboreze întrebări de tipul CE?, CINE?, UNDE?, CÂND?, DE CE ? legate de anotimpul toamna
- Să creeze întrebări în grup și individual, în funcție de steluța aleasă ;
- Să realizeze conexiuni între ideile descoperite de copii pentru a afla cauza dispariției Zânei și găsirea ei;
- Să analizeze și să sintetizeze informațiile, utilizând materialele puse la dispoziție: imagini, jetoane;
- Să demonstreze spirit de echipă, responsabilitate în rezolvarea sarcinilor;

SRATEGII DIDACTICE

Conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, problematizarea, EXPLOZIA STELARĂ (starbursting).

MATERIALE:

O steluță mare, 5 steluțe mici, tablou "Toamna" și silueta Zânei Toamna pentru identificarea problemei de rezolvat, jetoane reprezentând aspecte caracteristice profilului anotimpului căutat, tabloul "Explozia stelară"

DEMERSUL DIDACTIC

1. Copiii sunt asezați în semicerc, audiază ghicitoarea:

"Au plecat spre țări cu soare

Păsările călătoare

Căci la noi e frig și plouă,

Vântul bate cu putere

Frunzele-au cazut și ele.

În cămară adunate

Stau la sfat fructele coapte.

Vreau să ghiciti negreșit

Despre cine v-am vorbit?"

Copiii dezleagă ghicitoarea și sunt anunțați că surorile ei le-au trimis o scrisoare, prin care îi anunță că Zâna Toamnă, cea frumoasă și se prezintă pe rând materialul: "Acesta este locul de unde a dispărut (se afișează tabloul reprezentând sfârșitul toamnei), iar ca să-o recunoașteți, surorile ei, celelalte anotimpuri, v-au trimis această poză (imaginea Zânei Toamnă)". Se formulează problema de rezolvat: să găsească anotimpul dispărut. Steluța cea mare este prinsă pe poza zânei.

2. **JOC-EXERCITIU**-"Detectivii"- pentru constituirea grupurilor

Ca niște detectivi adevați, trebuie să-și aleagă câte o steluță (simbolul detectivilor), apoi fiecare dintre ei, printr-un joc numărătoare, își formează grupul preferențial:

"Unu,doi,trei, patru,cinci,

Vă grupați cu toți aici,

Împreună vă jucați,

Și la drum cu toți plecați,

Întrebări vă adresați

Zâna Toamnă să aflați

3. EXPLICAREA JOCULUI

Fiecare "detectiv" din cei cinci își alege câte trei-patru colegi, organizându-se astfel în cinci grupuri. Pe rând se citește întrebarea de pe fiecare steluță, atenționându-i asupra culorii (astfel copiii vor reține ca întrebarea de tipul CE? este scrisă cu roșu, CINE? cu verde etc)

Grupurile se împrăștie (asemenea unei explozii stelare) îndreptându-se spre masuțele corespunzătoare culorii întrebării (locul de cautare).

Pe aceste masuțe se găsesc jetoane sugestive pentru sarcina fiecărui grup, menite să-i ajute pe copii în formularea întrebărilor.

4. Copii citesc întrebarea, se consultă, colaborează în elaborarea de întrebări pentru a o găsi pe Zână, ajutându-le pe surorile anotimpuri., iar după expirarea timpului (5 minute), revin în semicerc, și fiecare grup comunică rezultatele-întrebările elaborate împreună.

Pentru a obține cât mai multe conexiuni între ideile descoperite se stabilește ordinea adresării întrebărilor (CE? CINE? UNDE? CÂND? DE CE?). Grupurile celelalte răspund întrebărilor sau adresează noi întrebări de același tip, completând eforturile acestora.

5. Întrebările interesante se scriu pe un poster în dreptul steluței adecvate.

EXEMPLE

CE?: (Ce anotimp este reprezentat în acest tablou?, Ce anotimpuri mai cunoașteți ?, Ce știți despre toamna ?, Ce lucrează oamenii toamna ?, Ce fac copiii toamna ?etc.)

CINE ? (Cine culege roadele ? Cine îi ajută ? Cine pleacă în țările calde?)

UNDE?: (Unde se duc păsările călătoare?, Unde lucrează oamenii toamna? Unde se duc copiii toamna?, Unde credeți că a plecat Zâna Toamna?)

CÂND? (Când cad frunzele? Când înfloresc crizantemele? Când se culeg merele? Când cade bruma?)

DE CE? (De ce cad frunzele? De ce pleacă păsările călătoare ? De ce se ascund insectele în pământ? De ce gospodinele pregătesc dulceațe și murături ? De ce credeți ca a plecat toamna?)

Dupa fiecare set de intrebari se face sinteza parțiala. Sinteza generală se realizează prin creativitatea în elaborarea întrebărilor și aflarea cauzelor dispariției Zânei Toamna. Cele mai interesante întrebări sunt înregistrate (înscrise și afisate în clasa sau la panoul de dialog cu părinții, păstrate în “portofoliul metodei” pentru a fi utilizate și la alte activități.

BIBLIOGRAFIE

1. Crenguța - Lăcrămioara Oprea (2008) – “ *Strategii didactice interactive*”, ed. a III-a, EDP, București
2. Ioan Cerghit (2005)- “ *Metode de învățământ*”, EDP, București.
3. Ion- Ovidiu Pânișoară (2006) – “ *Comunicarea eficientă*”, ediția a III-a, Editura Polirom, Iași
4. Silvia Breben , Elena Gongea, Georgeta Ruiu, Mihaela Fulga (s.a.) - “ *Metode interactive de grup*”. *Ghid metodic pentru învățământul preșcolar*, Editura Arves, Craiova

Drăgoi Georgeta Elena

e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com

Școala Gimnazială Șoimuș

Metode și tehnici moderne de evaluare (studiu de specialitate)

Rezumat: *Evaluarea reprezintă o componentă fundamentală a procesului de învățământ, statutul ei în cadrul acestuia fiind reconsiderat, mai ales în ultimele decenii, datorită numeroaselor cercetări, studii, lucrări elaborate pe această temă. Evaluarea școlară este percepută astăzi ca fiind organic integrată în procesul de învățământ, având rolul de reglare, optimizare, eficientizare a activităților de predare-învățare.*

Cuvinte cheie: *evaluare, metode, școală, elevi, cadre didactice;*

Evaluarea rezidă în „culegerea, valorificarea, aprecierea și interpretarea informațiilor rezultate din procesul de învățare; măsurile pedagogice, proiectele curriculare care rezultă din aceste activități” (Schaub, Zenke, 2001, 100-101).

Transformările produse la nivelul activității evaluative, în special după 1990, au fost generate și marcate de următoarele idei (Cardinet, Laveault, apud Manolescu, 2008, 307):

- triumful cognitivismului asupra behaviorismului;
- coresponsabilizarea, în procesul evaluativ, a celui care învață, deci a elevului;
- introducerea perspectivei metacognitive în procesul evaluativ.

Cognitivismul aduce în prim planul atenției evaluatorilor concepte precum: *autoevaluare, metacogniție, autocontrol, autoreglare, percepția eficacității personale* etc.. În cadrul evaluării școlare se produce astfel o mutație radicală: de la un demers evaluativ centrat pe produs, pe rezultatele obținute efectiv de către elev, este necesar să realizăm tranziția către un act evaluativ centrat pe procesele cognitive care susțin învățarea, un act evaluativ care să permită și să stimuleze autoreflexia, autocontrolul și autoreglarea. În acest context se impune diversificarea strategiilor evaluative și alternarea metodelor, tehnicilor și instrumentelor tradiționale de evaluare cu cele moderne (alternative/complementare).

„Spre deosebire de metodele tradiționale care realizează evaluarea rezultatelor școlare obținute pe un timp limitat și în legătură cu o arie mai mare sau mai mică de conținut, dar oricum definită – metodele alternative de evaluare prezintă cel puțin două caracteristici: pe de o parte, realizează evaluarea rezultatelor în strânsă legătură cu instruirea/ învățarea, de multe ori concomitent cu aceasta; pe de altă parte, ele privesc rezultatele școlare obținute pe o perioadă mai îndelungată, care vizează formarea unor capacități, dobândirea de competențe și mai ales schimbări în planul intereselor, atitudinilor, corelate cu activitatea de învățare.” (Radu, 2000, 223-224).

Cum evaluăm?

Pentru a identifica răspunsuri adecvate la această întrebare este necesar să ne orientăm reflecția asupra metodelor, tehnicilor și instrumentelor pe care le valorificăm în cadrul demersului evaluativ, astfel încât și acesta (nu numai actul predării și al învățării) să se poată caracteriza prin atributele: *atractiv, incitant, stimulat, eficient*.

Una dintre metodele de evaluare foarte eficiente pe care eu o folosesc la clasă este „Harta conceptuală”,

1. Hărțile conceptuale

5. „*Hărțile conceptuale* („conceptual maps”) sau *hărțile cognitive* („cognitive maps”) pot fi definite drept oglinzi ale modului de gândire, simțire și înțelegere ale celui/celor care le elaborează. Reprezintă un mod diagramatic de expresie, constituindu-se ca un important instrument pentru predare, învățare, cercetare și evaluare la toate nivelurile și la toate disciplinele.” (Oprea, 2006, 255).

5. *Hărțile conceptuale „oglesc rețelele cognitive și emoționale formate în cursul vieții cu privire la anumite noțiuni.”* (Siebert, 2001, 92).

5. „Ele sunt imaginile noastre despre lume, arată modul nostru de a percepe și interpreta realitatea. Hărțile nu indică doar cunoașterea, ci și non-cunoașterea.” (Siebert, 2001, 172).

Deși sunt utilizate mai mult în procesul instruirii, *hărțile conceptuale* (introduse și descrise de J. Novak, în 1977) reprezintă și instrumente care îi permit cadrului didactic să evalueze nu atât cunoștințele pe care le dețin elevii, ci, mult mai important, relațiile pe care aceștia le stabilesc între diverse concepte, informațiile internalizate în procesul învățării, modul în care își construiesc structurile cognitive, asociind și integrând cunoștințele noi în experiențele cognitive anterioare.

Harta cognitivă ia forma unei reprezentări grafice care permite „vizualizarea organizării procesărilor mentale a informațiilor legate de o problemă de conținut sau concept” (Joița, 2007, 22). Poate fi integrată atât în activitățile de grup, cât și în cele individuale.

- În practica educațională, se pot utiliza următoarele *tipuri de hărți conceptuale*, diferențiate prin forma de reprezentare a informațiilor (Oprea, 2006, 260-262):

1. Hărți conceptuale tip “pânză de păianjen”

Se plasează în centrul hărții conceptul nodal (tema centrală), iar de la acesta, prin săgeți, sunt marcate legăturile cu noțiunile secundare.

b. Hartă conceptuală ierarhică

Presupune reprezentarea grafică a informațiilor, în funcție de importanța acestora, stabilindu-se relații de supraordonare/subordonare și coordonare. Se obține o clasificare a conceptelor, redată astfel:

c. Harta conceptuală lineară

Specificul acestui tip de hartă rezidă în prezentarea lineară a informațiilor.

Realizarea unei hărți conceptuale impune respectarea următoarelor *etape* :

1. Elaborarea listei de concepte (idei) și identificarea exemplurilor.
2. Transcrierea fiecărui concept/idee și fiecărui exemplu pe o foaie de hârtie (pot fi utilizate coli de culori diferite pentru concepte și exemple).
3. Se plasează pe o coală de flip-chart mai întâi conceptele, organizându-le adecvat în funcție de tipul de hartă conceptuală ce va fi realizată.
4. Dacă este cazul, se pot identifica și adăuga și alte concepte ce au rolul de a facilita înțelegerea sau de a dezvolta rețelele de relații interconceptuale.
5. Se marchează prin săgeți/linii relațiile de supraordonare/subordonare/derivare/coordonare stabilite între concepte/idei. Disponibilitatea acestora se poate modifica în timpul realizării hărții conceptuale.
6. Se notează pe săgețile/liniile de interconectare un cuvânt sau mai multe care explică relația dintre concepte.
7. Se plasează pe hartă și exemplele identificate, sub conceptele pe care le ilustrează, marcându-se această conexiune printr-un cuvânt de genul: *exemplu*.
8. Se copiază harta conceptuală obținută pe o foaie de hârtie, plasând conceptele și exemplele aferente acestora în interiorul unei figuri geometrice (se aleg figuri geometrice diferite pentru concepte și exemple).

Principalele *avantaje* ale utilizării *hărților conceptuale*:

- facilitează evaluarea structurilor cognitive ale elevilor, cu accent pe relațiile stabilite între concepte, idei etc.;
- determină elevii să practice o învățare activă, logică;
- permit profesorului să emită aprecieri referitoare la eficiența stilului de învățare al elevilor și să îi ajute să-și regleze anumite componente ale acestuia;
- asigură „vizualizarea” relației dintre componenta teoretică și practică a pregătirii elevilor;
- facilitează surprinderea modului în care gândesc elevii, a modului în care își construiesc demersul cognitiv, permițând ulterior diferențierea și individualizarea instruirii;
- pot fi integrate cu succes în orice strategie de evaluare;
- pot servi ca premise pentru elaborarea unor programe eficiente de ameliorare, recuperare, accelerare sau în construcția unor probe de evaluare.

- permit evaluarea nivelului de realizare a obiectivelor cognitive propuse, dar pot evidenția și elemente de ordin afectiv („O hartă cognitivă conține atât cunoștințe abstracte, cât și empirice, și totodată logici afective, cum ar fi entuziasmul sau respingerea.” - Siebert, 2001,170);
- subsumate demersului de evaluare formativă, evidențiază progresul în învățare al elevilor;
- pot fi valorificate în secvențele următoare de instruire etc..

În sfera *dezavantajelor* includem:

- consum mare de timp;
- risc crescut de subiectivitate în apreciere, în absența unor criterii de evaluare clare;
- efort intelectual și voluntar intens din partea elevilor, care trebuie să respecte anumite standarde și rigori impuse de specificul acestei metode.

BIBLIOGRAFIE

1. Crenguța - Lăcrămioara Oprea (2008) – “*Strategii didactice interactive*”, ed. a III-a, EDP, București
2. Ioan Cerghit (2005)- “*Metode de învățământ*”, EDP, București.
3. Rodica Leonte, Mihai Stanciu (2004) – “*Strategii activ-participative de predare-învățare în ciclul primar*”, Editura Casei Corpului Didactic, Bacău
4. Venera Mihaela Cojocariu (2004) – “*Teoria și metodologia instruirii*”, EDP, București

Drăgoi Georgeta Elena
e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com
Școala Gimnazială Șoimuș

Eficiența metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii (studiu de specialitate)

Rezumat: *Metodele interactive dezvoltă și stimulează capacitățile intelectuale, cognitive, gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală, capacitatea de ascultare, ascultarea activă, capacitatea de comunicare, capacitatea de înțelegere, de cunoaștere de sine și recunoaștere a calităților partenerilor, coechipierilor, capacitatea de evaluare și autoevaluarea, capacitatea de sinteză, capacitatea de decizie, de comparație și generalizare, de descriere, de abstractizare, de argumentare, de aplicare.*

Cuvinte cheie: *preșcolari, metode interactive, grădiniță, învățământ;*

Elemente necesare pentru aplicarea eficientă a metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii sunt:

- utilizând metode active de predare-învățare, educatoarea trebuie să aibă în vedere că învățarea prin cooperare nu este un scop în sine, ci un mijloc de atingere a obiectivelor prin fiecare membru al grupului în parte;
- trebuie să se orienteze când și cum anume aplică strategia învățării prin cooperare;
- considerând toată grupa o echipă, sau împărțind-o în grupuri mici și adaptând sarcinile de instruire la caracteristicile individuale și de afinitate ale membrilor, raportându-se atât la timp, cât și la conținut.;construirea diferențiată a sarcinilor de învățare trebuie să fie realizată cu maximum de profesionalism, astfel încât să faciliteze succesul atât al sarcinii în sine, cât și al fiecărui copil;
- după fiecare metodă aplicată se pot obține performanțe pe care copiii le percep și-i fac responsabili în rezolvarea sarcinilor de lucru viitoare; copiii înțeleg și observă că implicarea lor este diferită, dar încurajați își vor cultiva dorința de a se implica în rezolvarea sarcinilor de grup, grupul înțelege prin exercițiu să nu-și marginalizeze partenerii de grup, să aibă răbdare cu ei, exersându-și toleranța reciproc;
- educatoarea trebuie să știe cum să-i motiveze pe copii atât instructiv, dar și afectiv, să mențină întregului grup un tonus afectiv pozitiv, constructiv;
- trebuie însă să avem mare grijă, când, cum și ce metodă aplicăm, deoarece demersurile didactice pe care le inițiem trebuie să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și posibilitățile cognitive și practice ale copiilor, nu orice metodă poate fi aplicată în cadrul oricărei categorii de activitate sau la orice nivel de vârstă;
- în alegerea metodelor pe care le vom aplica în activitate trebuie să ținem cont de tema activității, de tipul ei (de predare, consolidare, evaluare) și de nivelul de dezvoltare intelectuală a copiilor, de aceea, este necesar, din partea educatoarelor, un studiu profund al acestor metode, o analiză amănunțită, creativitate, responsabilitate didactică și capacitate de adaptare și aplicare.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Interactivitatea presupune atât cooperarea, care poate fi definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun. Ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opoziție cu comportamentul individual. Interacțiunea stimulează efortul și productivitatea individului și este importantă pentru auto-descoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare. În acest fel se dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună ce se constituie într-o componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare.

De *interactivitate* dă dovadă copilul care devine coparticipant, alături de profesor la propria formare și coresponsabil de realizarea și efectele procesului de învățare. Asumându-și rolul de *actor* în actul educativ, el își proiectează eficient proiectul de învățare personalizat, își construiește cunoașterea, asumându-și riscuri, conștientizând eforturile necesare, alegându-și strategiile de învățare, gestionându-și timpul și apelând la evaluări formative. Pregătirea pentru o învățare autonomă valorizează motivația

intrinsecă a educatului, dorința de a căuta, de a experimenta, de a descoperi, de a crea și de a inventa.

Copilul activ - creativ „realizează demersuri critice și creative, depune eforturi proprii înscrise în schimburi sociale, în scopul accederii la noua cunoaștere” (M. Bocoș, 2002, p. 79).

Cerința primordială a educației progresiste, cum spunea Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă.

Deoarece învățarea este eminentă o activitate proprie, ținând de efortul individual depus în înțelegerea și conștientizarea semnificațiilor științei, nu este mai puțin adevărat că relațiile interpersonale, de grup sunt un factor indispensabil apariției și construirii învățării personale și colective.

„Metodele interactive urmăresc optimizarea comunicării, observând tendințele inhibitorii care pot apărea în interiorul grupului” (I.O. Pânișoară, 2003, p. 140).

Unii specialiști sunt de părere ca interactivitatea presupune atât cooperarea - definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității - cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun. Ele nu se sunt antitetice; ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opoziție cu comportamentul individual.

În cazul îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, ceea ce duce la un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiteră de ipoteze multiple și variate. Interacțiunea duce la stimularea efortului și la productivitatea individului și este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare.

Activizarea reprezintă un proces complex, sistematic și dinamic, care angajează întregul potențial psihofizic al subiecților cunoașterii. Prin activizare se urmărește realizarea unei învățări și formări active și interactive, în care, cel care învață să se implice efectiv, intens, profund și deplin, cu toate dimensiunile personalității sale intelectuale, fizică și afectiv volitională. Activizarea nu neglijează dimensiunea socială a activității preșcolarilor, implicarea acestora putându-se realiza în cadrul tuturor formelor de organizare a activității lor: *frontală, de grup și individuală*, forme care pot declanșa, susține și amplifica eforturile individuale și de grup ale elevilor și chiar eforturile întregii clase în realizarea predării, învățării și evaluării. „Activ și creativ este copilul care intervine efectiv în activitatea didactică și îi modifică variabilele, parametrii caracteristici: depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperă noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe, conștientizând faptul că întotdeauna influențele și mesajele externe acționează prin intermediul condițiilor interne” (M. Bocoș, 2002, p. 79).

Această perspectivă asupra preșcolarului se opune celei tradiționale, conform căreia el asimilează în mod pasiv informațiile oferite de către cadrul didactic, urmând că ulterior să le reproducă. Copilul activ și creativ dă dovadă de multă îndrăzneală în aprecierea critică a unui produs, de independență în abordarea și analiza problemelor, de spirit de contraargumentare, de libertate în manifestarea comportamentală generală.

De multe ori, comportamentul copilului creativ, devine deranjat la activitate pentru unele cadre didactice mai conservatoare.

Cadrul didactic trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de avântul său în activitate, canalizându-i eforturile în direcții constructive prin oferirea de ocazii variate menite să-i alimenteze setea de nou și de descoperire. Comportamentul nonconformist ce derivă puternic din activitatea creatoare, nu trebuie interpretat de către cadrele didactice drept o atitudine indisciplinată, o dovadă de impolitețe sau o lipsă de respect, acest gen de comportament nu trebuie frânat printr-o atitudine negativă, de respingere, ci, dimpotrivă, trebuie creat un climat favorabil de manifestare liberă a spiritului creator.

Copilul activ și creativ se caracterizează prin spirit de independență în muncă, o gândire care se desfășoară pe traiectorii lungi, fără bariere de ordin cognitiv, manifestând o puternică și neobișnuită tendință de a explora și de a crea. Copiii din această categorie sunt mai puțin interesați de activitatea în echipe și au tendința de a-și întocmi un plan personal de lucru, păstrând legătura numai cu un număr restrâns de prieteni. Profilul copilului creativ și dinamic se referă la acele trăsături care dovedesc capacitatea de a se detașa de informații, de a se mișca liber în sfera cunoștințelor, manifestând inițiativă și spirit independent. Persoanele creative au un nivel superior de aspirații, au interese variate, manifestă o vie și permanentă curiozitate, ieșind din șablon, punând în discuție probleme interesante. Copilul cu potențial creativ înalt are încredere în forțele proprii și este capabil de autoevaluare. În relațiile cu cei din jur manifestă comportamente controlate, vrând să ofere o bună imagine atât în fața cadrului didactic cât și în fața colegilor.

Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup.

Avantajele interacțiunii după unii pedagogi ar fi că în condițiile îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiteră de ipoteze multiple și variate:

- stimulează efortul și productivitatea individului;
- este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare;
- există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității;
- subiecții care lucrează în echipă sunt *capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe*, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual;
- dezvoltă *capacitățile elevilor de a lucra împreună* - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare;
- dezvoltă *inteligentele multiple*, respectiv următoarele capacități *specifice*:
 - *inteligența lingvistică* (ce implică sensibilitatea de a vorbi și de a scrie; include *abilitatea de a folosi efectiv limba* pentru a se exprima retoric, poetic și pentru a-și aminti informațiile),
 - *inteligența logico-matematică* (ce constă în capacitatea de a analiza logic problemele, de a realiza operații matematice și de a investiga științific sarcinile, de a face deducții),
 - *inteligenței spațiale* (care se referă la capacitatea, potențialul de a recunoaște și a folosi patternurile spațiului; capacitatea de a crea reprezentări nu doar vizuale),
 - *inteligența interpersonală* (capacitatea de a înțelege intențiile, motivațiile, dorințele celorlalți, creând oportunități în munca colectivă *inteligenta naturalistă* (care face omul capabil să recunoască, să clasifice și să se inspire din mediul înconjurător),
 - *inteligența morală* (preocupată de reguli, comportament, atitudini stimulează și dezvoltă capacități cognitive complexe (gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea

laterală capacitatea de a privi și a cerceta lucrurile în alt mod, de a relaxa controlul gândirii);

- munca în grup permite împărțirea sarcinilor și responsabilităților în părți mult mai ușor de realizat;
- timpul de soluționare a problemelor este de cele mai multe ori mai scurt în cazul lucrului în grup decât atunci când se încearcă găsirea rezolvării lor pe cont propriu;
- cu o dirijare adecvată, învățarea prin cooperare dezvoltă și diversifică priceperile, capacitățile și deprinderile sociale ale elevilor;
- interrelațiile dintre membrii grupului, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând elevii pentru învățare;
- lucrul în echipă oferă elevilor posibilitatea de a-și împărtăși părerile, experiența, ideile, strategiile personale de lucru, informațiile;
- se reduce la minim fenomenul blocajului emoțional al creativității;
- grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă membrilor ce duce la dispariția fricii de eșec și curajul de a-și asuma riscul;
- interacțiunea colectivă are ca efect și „educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiectivismului și acceptarea gândirii colective” (C. L. Oprea, 2000, p. 47).

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Activitățile pe care le desfășurăm cu preșcolarii trebuie să aibă un caracter spontan, să contribuie la dezvoltarea independenței în gândire și acțiune. Utilizarea metodelor active transformă activitatea într-o aventură a cunoașterii, în care copilul e participant activ; întâlnește probleme, situații complexe pentru mintea lui de copil, dar în grup, prin analize, dezbateri, descoperă răspunsuri la întrebări, rezolvă sarcini de învățare, se simte responsabil și mulțumit la finalul activității. Aceste metode îi ajută pe copii să-și formeze personalitatea, să se cunoască, să-și descopere stilul propriu de gândire și acțiune. Totodată ele stimulează interesul copiilor pentru cunoaștere, a dorinței de a căuta informații și de a le utiliza în diferite situații.

Preșcolarii învață să lucreze împreună, își unesc forțele pentru a reuși să realizeze sarcina primită sau pentru a rezolva o problemă cu care se confruntă. Interrelațiile dintre membrii grupului și, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând copiii pentru învățare. Grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă a membrilor ce duce la dispariția fricii de eșec și determină curajul de a-și asuma riscul. Interacțiunea colectivă are ca efect și educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiectivismului și acceptarea gândirii colective.

BIBLIOGRAFIE

1. Crenguța - Lăcrămioara Oprea (2008) – “Strategii didactice interactive”, ed. a III-a, EDP, București
3. Ion- Ovidiu Pânișoară (2006) – “Comunicarea eficientă”, ediția a III-a, Editura Polirom, Iași
4. Silvia Breben, Elena Gongea, Georgeta Ruiu, Mihaela Fulga (s.a.) - “Metode interactive de grup”. Ghid metodic pentru învățământul preșcolar, Editura Arves, Craiova

Bernandeta CĂLUGĂRU
e-mail: bernandetacalugaru@yahoo.com
Școala Gimnazială Pârcovaci

ROLUL PROCESULUI INSTRUCTIV-EDUCATIV ÎN PREGĂTIREA COPILULUI PENTRU CUNOAȘTEREA ȘI OCROTIREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Rezumat: Pentru a construi o societate normală, într-o ambianță sănătoasă, este nevoie de educarea celor mai mici beneficiari - copiii. La vârsta preșcolară, prin cunoștințele însușite și prin deprinderile formate se pune piatra la temelia ocrotirii mediului înconjurător, care trebuie să devină o componentă prioritară a educației permanente.

Cuvinte-cheie: mediul înconjurător; educație, sănătate, drepturi;

Mediul sănătos este un mediu nepoluat, curat și echilibrat, corespunzător dezvoltării fizice și intelectuale a omului, absolut necesar existenței vieții pe Planetă. Considerat ca un ecosistem complex aflat în strânsă interacțiune cu natura, omul este valoarea supremă ce trebuie ocrotită prin toate mijloacele, inclusiv cele juridice, fapt ce presupune recunoașterea unanimă și garantarea acestui drept fundamental.

Dreptul la un mediu sănătos este acum prevăzut la art. 35 din capitolul II, intitulat „Drepturile și libertățile fundamentale” în Constituție, de unde rezultă că dreptul la un mediu sănătos este un drept fundamental, garantarea acestuia fiind deci obligatorie. În același timp, dreptul la un mediu sănătos presupune și îndeplinirea unor obligații în vederea protecției mediului.

Pentru dezvoltarea capacității de cunoaștere, înțelegere și investigare, copilul preșcolar trebuie să cunoască elemente ale lumii înconjurătoare prin studiul mediului concret. Printr-o măiestrie personală, copilului trebuie să-i trezim interesul de a cunoaște universul care-l înconjoară și totodată datoria pe care o are de a ocroti formele de viață ale acestuia. El trebuie să știe că natura este un organism viu, care suferă în evoluția sa în timp schimbări determinate de consecințele naturale și sociale. Fără o îndrumare corespunzătoare, copilul în mijlocul naturii are tendințe distructive. Ruperea florilor, lovirea câinilor întâlniți în cale, strivirea unui mușuroi de furnici este considerat de copii o joacă. Ei nu știu că toate acestea au viață și suferă când sunt chinuite sau omorâte. Copilului trebuie să i se explice greșelile făcute și să fie pus în situația de a conștientiza faptele sale. Doar o simplă interdicție nu este suficientă.

Pentru o reușită deplină este necesar ca preșcolarul să trăiască experiența de cunoaștere, să se angajeze în procesul cunoașterii să se implice în acest proces, să participe cu mult interes pentru a cunoaște cât mai mult din tainele naturii, din viața plantelor, animalelor, fenomenelor din natură, cât și contribuția omului la protecția mediului

înconjurător. Pentru aceasta trebuie să punem accent pe valoarea educativă a jocurilor didactice, formarea unui comportament pozitiv pentru mediul înconjurător.

Prin joc se poate forma cu ușurință o concepție științifică despre lume și viață, copilul devenind participant activ la propria instruire, ca mai apoi să se bucură de tot ce îl înconjoară. Pentru a putea răspunde nesfârșitelor întrebări ale copiilor, trebuie să-i învățăm să observe cu mai multă atenție ceea ce se întâmplă în jurul lor, să-și pună întrebări, să-și caute răspunsuri și mai ales să acționeze știind că ei sunt o parte din marea carte a naturii. Orice copil poate deveni un prieten al naturii, cu condiția să respecte natura în calitate de adevărat ecolog-cetățean, cu gândul refacerii ei. Preșcolarii trebuie să înțeleagă că oriunde se află, atât omul cât și celelalte vietăți au nevoie de condiții esențiale mediului de viață: sol, aer, apă, hrană. La această vârstă copiii pot înțelege foarte bine că aceste condiții pot fi benefice sănătății numai dacă sunt respectate norme de igienă. Predarea educației ecologice pentru a forma un comportament ecologic prezintă următoarele etape:

Perceperea și observarea naturii - poate fi realizată prin ieșirile în natură, excursiile de studiu și expediții. În aceste situații, sub îndrumarea educatoarei, copiii vor percepe vizual, auditiv, olfactiv și tactil ceea ce îi înconjoară. Acesta este primul pas de contact nemijlocit și constituie premiza etapelor următoare.

Definirea senzațiilor și sentimentelor dobândite în urma percepției mediului înconjurător. Rolul educatoarei este de a discuta aceste aspecte și de a sublinia apartenența noastră la sistemele naturale de viață și comuniune care trebuie să existe între noi și mediul de viață.

Implicarea personală. În urma stabilirii locului și rolului în spațiu și timp a fiecăruia, pot fi relevate modalități de implicare individuală, modul în care putem fi de folos. Asumarea responsabilității. Această etapă este esențială în formarea unei structuri comportamentale adecvate. Existând implicare trebuie să existe și responsabilitate. Până în acest punct, etapele de desfășurare a educației ecologice asigură adoptarea comportamentului ecologic. Accentul se pune pe percepția senzorială, analiza senzațiilor, încadrarea în sistemul natural de viață, definirea rolului personal, respectiv implicarea individuală și asumarea responsabilității.

Alcătuirea unei strategii de acțiune. Această etapă reprezintă trecerea spre acțiune concretă. Faptul că, în calitate de dascăli, organizăm acțiuni diverse cu participarea elevilor, nu este suficient. Realizarea, într-adevăr importantă, ar fi să oferim copiilor posibilitatea de a învăța cum se organizează astfel de acțiuni. Abia atunci reușita educației ecologice ar fi deplină, iar noi nu am avea de ce să ne temem pentru viitor.

Formele de realizare ale educației ecologice sunt diversificate: observații, experimente, povestiri științifice, desene, activități practice, plimbări, drumeții, excursii, vizionări de diapozitive, jocuri de mișcare, distractive, orientări turistice, labirinturi ecologice, colecții, expoziții, spectacole, vizionări de emisiuni TV, expediții, tabere, scenete ecologice, concursuri.

Depășirea situației de neglijare a educației ecologice la nivelul învățământului preșcolar, este un deziderat care necesită eforturi din partea tuturor celor implicați în educația copiilor: educatoare, părinți, bunici. Noi toți suntem responsabili în a construi un mediu educațional care să motiveze copilul în procesul de protejare a naturii, fiind esențial ca omul să fie educat în spiritul respectului față de mediu. Sentimentele și atitudinile copiilor față de natură trebuie să fie de respect și grijă, având în permanență convingerea ca oamenii sunt parte integrantă din natură și nu superiori acesteia.

Mediul înconjurător așa cum ni se prezintă el astăzi, în mare parte fiind creația omului, poate influența evoluția societății umane. Din toate colțurile lumii, acum mai mult ca oricând se înalță un strigăt de disperare „S.O.S. Natura!” De aceea, educația ecologică este și trebuie să constituie o preocupare permanentă a noastră, încât copiilor să nu le fie greu să sădească un pom, să planteze flori, să iubească animalele și păsările, să îngrijească spațiile verzi. Animalele și plantele sunt ființe vii ca noi. Ele ne fac viața mai frumoasă și uneori mai ușoară. Ele sunt prietenii noștri cei mai fideli de aceea au dreptul la protecția noastră. Copiii sunt martori oculari la transformările din viața socială, economică și din mediul înconjurător. Prin răspunsurile date la întrebările pe care-l pun, conducem copilul spre înțelegerea relațiilor dintre unele fenomene și rezultatul acestora. Toate acestea se pot realiza numai printr-o educație ecologică în conformitate cu particularitățile de vârstă ale copiilor. De aceea copiii de astăzi, au nevoie de convingeri, capacități aplicative, comportamente ecologice adecvate și de aceea orice efort și orice investigație nu-i prea mare în spațiul educației ecologice.

Referințe bibliografice:

1. Molan, V. (coord.) – „Voinicel ne învață să ocrotim Pământul. Fișe pentru educație ecologică”, Editura Tiparg, Pitești, 2015;
2. *** Revista înv.preșcolar nr.3-4 / Editura, Arleqhin, 2014;
3. <https://legalup.ro/dreptul-la-un-mediu-sanatos/>;
4. <http://www.asociația-profesorilor.ro/educatia-ecologica-o-sansa-pentru-viitor.html>;
5. <http://www.scribube.com/gradinita/educatia-ecologica-la-varsta-p7584232.php>;
6. <http://www.scribgroup.com/didactica-pedagogie/gradinita/educatia-ecologica-premisa-af75627.php>;

Prof. înv. preșcolar Drăgoi Georgeta Elena
e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com
Școala Gimnazială Șoimuș

ROLUL MANAGEMENTULUI ÎN CREȘTEREA EFICIENȚEI PROCESULUI DIDACTIC

Rezumat: Școala reprezintă o organizație socială care vizează optimizarea permanentă a structurilor sale de planificare a activităților, la nivel global și sectorial, de orientare metodologică a procesului de învățământ, de perfecționare și inovare a acțiunilor și instrumentelor educative și didactice în sensul creșterii acestora.

Activitatea de management (conducere) este definită în literatura de specialitate ca „un ansamblu de acțiuni de planificare, organizare, îndrumare, control, decizie cu privire la un sistem (organizație, instituție, grup de oameni, proces, tehnologie) acțiuni susceptibile de a asigura atingerea scopului fixat, în condițiile respectării legiților, obiective generale și speciale, ale satisfacerii nevoilor sociale concrete și ale promovirii dezvoltării sociale.

Cuvinte cheie: management, educație, școală, învățământ, clasă;

Din punct de vedere al educației, managementul este un sistem de concepte, metode, instrumente de orientare și conducere, coordonare, utilizat în realizarea obiectivelor educației, la nivelul performanțelor așteptate. Managementul, în maniera lui actuală de abordare își găsește o aplicare specifică și în domeniul conducerii educației, ca acțiune complexă de dirijare, proiectare și evaluare a formării, dezvoltării personalității fiecărui individ, conform unor scopuri formulate.

Managerul este reprezentat de persoana care exercită funcțiile managementului în virtutea obiectivelor, sarcinilor, competențelor și responsabilităților specifice funcției pe care o ocupă. Managerul are un statut social bine definit, ce prevede o serie de drepturi și obligații, prin care managerii se deosebesc de celelalte categorii de profesioniști.

Definițiile managementului clasei diferă ca grad de generalitate:

- realizarea de către profesor, a tuturor funcțiilor manageriale recunoscute, atât pe dimensiunea „sarcină”, cât și pe dimensiunea „umană”;
- întreaga activitate a cadrului didactic, de proiectare, aplicare și evaluare a influențelor educaționale;
- tot ceea ce gândește și face cadrul didactic împreună cu un anumit colectiv de elevi;
- utilizarea concretă și coordonarea (la nivel formal și informal) a resurselor umane și non- umane (materiale, informaționale, de timp, de autoritate și putere) , în vederea aplicării planului stabilit și obținerii rezultatelor scontate.

Managementul clasei, ca disciplină din sistemul științelor educației, vizează acest aspect esențial al muncii profesorului: administrarea eficientă, sub semnul valorilor civic- democratice a activităților specifice sălii de clasă, plecând de la premisa că școala anticipează și pregătește absolvenții în vederea implicării în viața socială, dar și pentru a reacționa adecvat în viața socială dar și pentru a reacționa adecvat în rezolvarea conflictelor inerente unei societăți democratice.

Un management eficient se fundamentează pe negocierea sistemului de reguli care funcționează în clasă. Negocierea presupune implicarea elevilor, activarea lor, într- un câmp esențial pentru individ, acela al exercițiului democratic. Dacă elevul este subiect pasiv în școală, nu i se va putea cere să manifeste ulterior atitudini și comportamente specifice unui om al cetății, unui cetățean.

John Dewey considera școala un spațiu privilegiat, care trebuie să ofere o densitate mare de oportunități, apte să potențeze ” creșterea” elevului.

Managementul clasei poate fi înțeles ca un ansamblu de strategii și tehnici de gestionare a relației profesor- elev în condițiile date. De asemenea, ar trebui amintit că această gestionare trebuie să posedă întotdeauna valențe educative și că tot ceea ce se întâmplă în această zonă trebuie subordonat educativului.

Managementul înțeles ca ansamblu de strategii de gestionare a unei realități anume, se întemeiază pe una din următoarele două supoziții: a) realitatea este un dat, iar managementul va încerca să gestioneze în mod optim acest dat. În concluzie, indiferent de dezvoltările teoretice înregistrate la nivelul managementului, punctul de plecare nu poate fi pus în discuție; b) realitatea este un construct uman, apt de schimbări, care poate fi, într- un anume fel, reinventat.

Analiza școlii în perspectivă socio- organizațională ar putea fi considerată, la o primă vedere, un demers mai puțin obișnuit, având în vedere specificul instituției școlare, dimensiunea ei umană fundamentală. Dar nu există activitate umană, individuală și mai ales desfășurată în timp, care să nu presupună actul conducerii, al managementului.

Cadrul didactic este cel care reunește toate resursele materiale și umane, resurse logistice de ordin pedagogic și psihologic și le configurează într- o manieră proprie la nivelul clasei pe care o conduce.

Un bun manager al clasei trebuie să fie capabil să realizeze schimbări profunde în cultura, climatul și instrucția tuturor copiilor, indiferent de naționalitate, în direcția fundamentării tuturor demersurilor didactice pe principii democratice, să introducă noi strategii instrucționale care să încurajeze colaborarea, toleranța, sporirea încrederii în forțele proprii și îmbunătățirea performanțelor școlare ale elevilor, să realizeze și să utilizeze în procesul didactic proiecte ale clasei.

În opinia specialiștilor în domeniul educației, managementul școlii și al clasei au ca scop încurajarea controlului comportamental la elevi prin promovarea rezultatelor și comportamentelor școlare pozitive. De aceea, rezultatele școlare, eficiența didactică a profesorului și comportamentul elevilor și al profesorilor interacționează direct cu managementul clasei și al școlii.

BIBLIOGRAFIE

1. Niculescu, R., M., (2008), *Management educațional (curs)*, Ed. Univ. Transilvania, Brașov
2. Niculescu, R., M., (1994), *A învăța să fii un bun manager*, Ed. Inedit, Tulcea
3. Zaharia, D., Iorga, G., Sibișteanu, L. (2005), *Ghidul practical directorului unității de învățământ preuniversitar*, Ed. Paralela 45, Pitești

Prof. înv. preșcolar Drăgoi Georgeta Elena
e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com
Școala Gimnazială Șoimuș

EFICIENȚĂ ȘI CALITATE ÎN DIDACTICA INTERACTIVĂ ȘI INTERDISCIPLINARĂ

Rezumat: În perioada contemporană reforma conținuturilor învățământului românesc a creat cadrul unor transformări la nivelul curriculumului, între care se distinge perspectiva interdisciplinară.

Societatea în care trăim și în care vor trăi copiii pe care îi pregătim are nevoie de oameni care să gândească interdisciplinar, care să treacă cu ușurință de la un domeniu la altul. Un învățământ interdisciplinar poate să-i ajute pe copii să dobândească o privire de ansamblu asupra vieții și universului, să asimileze mai temeinic valorile fundamentale și să distingă mai ușor scopurile de mijloace.

Cuvinte cheie: învățământ, interdisciplinaritate, elevi, didactică;

Abordarea interdisciplinară pornește de la ideea că nici o disciplină de învățământ nu constituie un domeniu închis, ci se pot stabili legături între discipline.

Interdisciplinaritatea se referă și la transferul metodelor dintr-o disciplină într-alta, transfer cu grade diferite de implicare sau finalizare. Ea apare ca necesitate a depășirii limitelor creatoare de cunoaștere, care a pus granițe artificiale între diferite domenii ale ei. Argumentul care pledează pentru interdisciplinaritate constă în aceea că oferă o imagine integrată a lucrurilor care sunt analizate separat. Predarea interdisciplinară pune accent simultan pe aspectele multiple ale dezvoltării copilului: intelectuală, emoțională, socială, fizică și estetică. Interdisciplinaritatea asigură formarea sistematică și progresivă a unei culturi comunicative necesare elevului în învățare, pentru interrelaționarea cu semenii, pentru parcurgerea cu succes a treptelor următoare în învățare, pentru învățarea permanentă.

Conceptul de interdisciplinaritate a câștigat tot mai mult teren în modul de abordare a lecției moderne. Acest termen reprezintă o modalitate de organizare a conținuturilor învățării cu implicații asupra întregii strategii de proiectare a curriculumului, care oferă o imagine unitară asupra fenomenelor și proceselor studiate în cadrul diferitelor discipline de învățământ și care permite contextualizarea și aplicarea cunoștințelor dobândite. Este o componentă a procesului de instruire prin care se asigură aspectul activ și formativ de dirijare efectivă a învățării.

Pentru ca elevii să poată realiza abordări interdisciplinare este necesară selecția modalităților de lucru care conduce la exersarea principalelor procese de gândire, a capacităților operatorii ale gândirii, fără de care nu este posibilă înțelegerea multiplelor și variatelor interdependențe dintre fenomenele lumii reale.

Activitățile cu caracter interdisciplinar au pronunțate valențe formative favorizând cultivarea aptitudinilor creative. Educatorul (actorul), dând dovadă de măiestrie și pricepere asigură integrarea la nivel interdisciplinar, prin găsirea conținuturilor comune diferitelor obiecte de studiu, în vederea realizării obiectivelor învățării.

Considerăm educația uneori, ca o activitate în care continuitatea e mai importantă decât schimbarea. Însă, evident că trăim într-un mediu a cărui mișcare este nu numai imprezvizibilă, ci chiar ambiguă. Datorită progresului tehnologic și accesului sporit la cunoaștere și la resurse ne putem propune și realiza schimbări la care, cu câtva timp în urmă nici nu ne puteam gândi.

Prin urmare, s-a modificat și modul în care se gândește viitorul educației pe care îl lăsam generației viitoare. Nu ne mai putem permite o unitate școlară, „muzeu”, orientată spre trecut, care pune accent pe cunoștințe, ci avem nevoie de o școală ce-i pregătește pe copii spre viitor, punând accent pe competențele sociale și de comunicare.

Un profesor modern ar fi bine să modeleze tipul de personalitate necesar societății cunoașterii, personalitate caracterizată prin noi dimensiuni: gândire critică, creativă, capacitate de comunicare și cooperare, abilități de relaționare și de lucru în echipă, atitudini pozitive și adaptabilitate, responsabilitate și implicare.

Tocmai datorită prezentului și viitorului foarte apropiat și învățământul românesc cunoaște o continuă transformare și deschidere în mod deosebit sub aspectul conținutului, metodologiei și al strategiei de lucru. Interdisciplinaritatea se impune ca una din direcțiile principale ale activității din învățământ în ansamblul său, și în mod deosebit în conținutul acesteia și a strategiilor de lucru aplicative.

Prin urmare interdisciplinaritatea va deveni din ce în ce mai mult nu doar un mod de restructurare a conținutului, ci și un mod nou de organizare a învățării. Interdisciplinaritatea se impune ca o necesitate și în învățământul preșcolar, pentru realizarea sarcinilor majore ce-i stau în față și anume în pregătirea copilului pentru integrarea cu succes în activitatea școlară.

Copiii ar putea să dobândească o privire de ansamblu asupra vieții, conținutul programei instructiv-educative din grădiniță fiind prezentat printr-o concepție unitară, cuprinzând obiective, conținuturi și mijloace de realizare pentru toate categoriile de activitate.

În organizarea unui învățământ centrat pe copil, profesorul devine un coparticipant alături de copil la activitățile desfășurate. El însoțește copilul pe drumul spre cunoaștere. Astfel, utilizarea metodelor interactive de predare-învățare în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ, având un caracter activ-participativ și o valoare activ-formativă asupra personalității copilului.

Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării experiențiale, de exersare a capacităților de analiză, de dezvoltare a creativității copiilor. Specific acestor metode este faptul că ele promovează interacțiunea dintre preșcolari, schimbul de idei, de cunoștințe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învățare-evaluare. Prin folosirea acestor metode, preșcolarii depun un efort intelectual, de exersare a proceselor psihice, de abordare a altor demersuri interdisciplinare prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv, în care își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții.

Deasemenea, aceste metode activează toți copiii și le dezvoltă comunicarea, creativitatea, independența în gândire și acțiune, îi ajută să ia decizii corecte și să argumenteze deciziile luate. Aceste metode presupun respectarea particularităților de vârstă, îmbinarea diferitelor forme de activitate, îmbinarea muncii individuale cu munca pe grupuri și activitatea frontală, evaluarea corectă a rezultatelor obținute și reconstituirea relației educatoare-copil. Metodele de învățare activă implică copiii în procesul de învățare în sensul formării lor ca participanți activi la procesul de educare, astfel fiind ajutați să înțeleagă lumea în care trăiesc și să aplice în diferite situații de învățare ceea ce au învățat. Aceste metode sunt folosite din ce în ce mai mult în practica educațională alături de cele tradiționale ori în combinație cu acestea.

1. Cubul – este o metodă folosită în cazul în care se dorește explorarea unui subiect, a unei situații din mai multe perspective. Am folosit tot cu succes în activitățile de observare și lectură după imagini, ori de câte ori a fost necesară observarea unui animal, obiect, plantă, fenomen din mai multe perspective, ori ca mijloc de fixare a unor informații obținute.

Am introdus metoda cubului în activitatea de observare cu tema „Animale domestice în ograda bunicii” - „Câinele”:

- Am realizat un cub pe ale cărei fețe am scris cifrele de la 1 la 6, precizând că fiecare număr reprezintă o cerință adresată unui anumit grup.
- Anunțarea temei - „Astăzi vom observa un animal domestic foarte îndrăgit, câinele”. Am prezentat copiilor un câțel adevărat.
- Am împărțit grupa de copii în 6 subgrupe urmând ca fiecare subgrupă să analizeze animalul din perspectiva cerinței ce corespundea cifrei de pe una din fețele cubului. Numărul 1 înseamnă „Descriere!”, unde copiii aveau sarcina de a spune culoarea, mărimea, forma animalului observat; numărul 2 - „Compară!”, copiii având sarcina de a evidenția asemănările și deosebirile față un alt animal (la alegere); numărul 3 - „Asociază!”, „La ce te gândești când vezi un câine?”, „Ce simți?”; numărul 4 - „Analizează!”, „Care sunt părțile componente ale câinelui?”; numărul 5 - „Aplică!”, „Ce foloase ne aduce câinele?”, „Cum ne ajută?”; numărul 6 - „Argumentează!” „pro” sau „contra” în ceea ce privește importanța câinelui pentru om și spune motivele pe care te bazezi în ceea ce afirmi.
- După ce am constatat că toți copiii au înțeles sarcinile impuse am acordat timpul necesar pentru rezolvarea acestora.

Câte un copil din fiecare subgrupă prezintă rezultatul cerinței corespunzătoare subgrupeii sale, iar educatoarea a realizat un desen în care reda rezultatul final și complet al observării.

2. Brainstormingul, în traducere directă „furtună în creier, sau „asalt de idei”, este o metodă pe care am folosit-o pentru a ajuta copiii să emită, cât mai multe idei

pentru soluționarea unor probleme, fără a critica soluțiile găsite. Această metodă am utilizat-o frecvent în activitățile de dezvoltare a limbajului pentru a da frâu liber imaginației copiilor și a le dezvolta capacitățile creatoare. Cu rezultate bune am folosit brainstormingul în cadrul povestirilor create după un tablou, sau un șir de ilustrații, în lecturile după imagini, convorbiri și jocuri didactice.

Exemplu. În activitatea DLC-convorbire cu tema „De ce îmi place anotimpul vara ?” la începutul activității copiii au stabilit împreună caracteristicile anotimpului vara pornind de la întrebarea „Ce știți despre anotimpul vara?„. Fiecare copil a răspuns printr-un enunț scurt în ordinea stabilită fără a repeta ideile colegilor. Ideile emise sunt direct proporționale cu numărul membrilor grupului. După enunțarea ideilor, copiii au fost rugați să reflecteze asupra lor și să se pronunțe care sunt cele mai aproape de adevăr.

Au fost subliniate ideile care se încadrau în sarcina didactică și care conturau ideea finală. Aceste caracteristici sunt împărțite în 3 categorii:

1. Caracteristici care țin de evoluția naturii
2. Caracteristici care țin de relația omului cu mediul în anotimpul vara
3. Caracteristici care nu se încadrează în nici o categorie și care vor fi eliminate

Utilizarea metodelor interactive oferă un sprijin real educatoarei în demersul său didactic și ne ajută, ne determină, copil și dascăl, deopotrivă, să descoperim valoarea, frumusețea și diversitatea interacțiunii, relaționării și cooperării, să ne promovăm ideile, să respectăm opinia celuilalt și să ne implicăm profund și activ în construirea personalității proprii.

În concluzie, metodele interactive dezvoltă capacitatea elevilor de a învăța mai ușor, acoperind neajunsurile învățării individualizate, acordând în același timp, o importanță considerabilă dimensiunii sociale, prin desfășurarea proceselor interpersonale. Este important să ținem seama de avantajele și dezavantajele, având în vedere că o bună organizare a activității este un succes pentru învățământul preșcolar care trebuie să țină pasul cu întreg sistemul de învățământ românesc și să meargă împreună spre un învățământ modern.

Esențial este ca noi, educatorii, să avem o atitudine pozitivă față de diferitele dimensiuni ale schimbării, să fim abilitați să folosim diferite instrumente metodologice care să ne permită efectuarea „pasului înainte” pe care societatea ni-l cere.

BIBLIOGRAFIE

1. Cerghit, Ioan, Neacșu Ion, Prelegeri pedagogice, Polirom, Iași, 2001
2. Cucuș, Constantin, Pedagogie, Polirom, Iași, 2002
3. Revista „Învățământul preșcolar” nr. 2-3/2007

Prof. înv. preșcolar Drăgoi Georgeta Elena

e-mail: dragoigeorgetadaria@gmail.com

Școala Gimnazială Șoimuș

ÎNVĂȚĂMÂNT DE CALITATE ÎN ȘCOALA ROMÂNEASCĂ

Rezumat: *Conceptul de calitate a fost asociat cu un anumit nivel sau grad de excelență, valoare sau merit, deci cu valorile explicite și implicite ale culturii unei comunități sau unei națiuni. Un concept propriu al calității ar trebui să se fundamenteze pe: cultura, tradițiile și valorile naționale, cultura și valorile pe care dorim să le promovăm prin politicile și strategiile dezvoltării sociale și economice durabile.*

Cuvinte cheie: *elevi, educație, calitate, analiză;*

Calitatea educației poate fi privită ca un ansamblu de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate. Beneficiarii și clienții educației de calitate (elevii, părinții, societatea) ar fi de dorit să fie consultați permanent în ceea ce privește satisfacția lor față de serviciile educaționale de care beneficiază.

Îmbunătățirea calității educației presupune evaluare, analiză și acțiune corectivă continuă din partea organizației furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și aplicarea celor mai relevante standarde de referință. Metodologia asigurării calității educației precizează că asigurarea calității educației este centrată preponderent pe rezultatele învățării. Rezultatele învățării sunt exprimate în termeni de cunoștințe, competențe, valori, atitudini care se obțin prin parcurgerea și finalizarea unui nivel de învățământ sau program de studiu.

Calitatea în educație este asigurată prin următoarele procese: planificarea și realizarea efectivă a rezultatelor așteptate ale învățării, monitorizarea rezultatelor, evaluarea internă a rezultatelor, evaluarea externă a rezultatelor și prin îmbunătățirea continuă a rezultatelor în educație.

Calitatea este dependentă de valorile sociale în care funcționează sistemul respectiv de educație. Calitatea se realizează pe un anumit subiect, pentru un anumit beneficiar, după anumite interese. Valorile calității în educație: democrația, umanismul, echitatea, autonomia intelectuală și morală, calitatea relațiilor interpersonale, comunicarea, îmbogățirea comunității, inserția optimă socială și profesională, educarea individului ca membru critic și responsabil al grupului. Forța de muncă să fie competitivă, cu noi competențe în soluționarea problemelor și cu abilități cognitive. Încă persistă discrepanțe între nivelul de pregătire al elevilor din școlile rurale și cei din

școlile urbane, între elevii majoritari și cei aparținând grupurilor minoritare defavorizate.

Aceste diferențe privind performanța pot fi puse și pe seama unor distribuții inechitabile și ineficiente a resurselor ceea ce duce la o mare variație în ceea ce privește calitatea educației oferite. Îmbunătățirea managementului resurselor umane în învățământ printr-o planificare strategică și oferirea de stimulente pentru performanță poate contribui semnificativ la îmbunătățirea rezultatelor în educație. Sunt necesare eforturi suplimentare ale tuturor actorilor implicați în proces pentru a spori calitatea, accesibilitatea, relevanța, eficiența, echitatea educației.

Educația este una din funcțiile esențiale și permanente ale societății. Ea se îndeplinește deopotrivă de către părinți, cadre didactice, grupul de prieteni, instituții – grădiniță și școală; organizații – cluburi sportive, organizații culturale; mediul ambiant. Dintre toți acești factori educativi, cadrele didactice din învățământul preșcolar, reprezentând prima verigă socială cu răspundere formativă a viitorilor cetățeni, au o misiune de maximă importanță: educarea copilului preșcolar.

Rolul educației este de a determina dezvoltarea psihofizică a tuturor preșcolarilor, cunoscând totodată individualitatea, conform principiului accesibilizării și individualizării învățământului.

Educația acționează asupra personalității în formare a copilului, direcționând și oferind modele. În fața acestor sarcini majore, exigențele pregătirii acestor cadre didactice sunt maxime.

În grădiniță, împlinirea misiunii profesionale se împletește cu personalitatea fiecărei educatoare. În structura personalității se configurează un anumit sistem de valori.

Educația reprezintă în acest proces factorul principal de influențare a orientării valorice a copiilor și în același timp modelul concret, posibil de urmat. Profilul de competență al educatoarei trebuie să facă referire și la sistemul de valori al personalității acesteia deoarece valorile sunt formațiunile cele mai insistente și influente exprimându-se pregnant în comportament.

Pe lângă bagajul informațional pe care trebuie să-l dețină și să-l transmită copiilor și deprinderile pe care trebuie să le formeze acestora sunt importante însușirile psihice, însușirile de personalitate.

Educația poate asigura o educație de calitate numai în parteneriat cu familia și comunitatea. Parteneriatul presupune respect reciproc, acceptare, toleranță și lipsa judecăților de valoare, a prejudecăților cu privire la situația economică, socială sau educațională a părinților. Numai așa se poate vorbi de o construcție comună de relații din care educatoarea primește informații, părinții câștigă experiență, iar copiii cresc mai bine și mai siguri pe ei.

Personalitatea educatoarei nu poate fi înlocuită nici de manualele performante, nici de instrucțiuni sau îndrumătoare. Adevărata personalitate se formează în timp prin voință și perseverență. Așadar, înainte de a dori să-i educăm pe alții, este preferabil să ne educăm pe noi înșine. Este vorba de acea educație intelectuală, profesională, dar mai ales de acea educație spirituală, interioară, asupra modului nostru de a fi, de a gândi, de a simți, de a reacționa, de a ne prezenta în fața altora cât mai bine.

Pentru copii suntem modele sub orice aspect: intelectual, fizic, moral-comportamental. Ei ne pretind perfecțiunea și așteaptă să funcționăm ca un ceas care nu greșește niciodată ora exactă. În această situație nu ne rămân decât două alternative: ori devenim activi în fața clasei, mascând efectele de orice natură pentru a afișa o imagine exemplară, ori ne prezentăm cu aceeași prestație impecabilă, dar care nu este o mască provizorie. Consider că prestația impecabilă este o investiție asupra propriei persoane.

Pentru a obține o educație de calitate cadrele didactice trebuie să urmărească și să folosească o gamă variată de metode interactive pentru a ține treaz interesul și implicarea copiilor în actul educativ.

Dimensiunile schimbărilor care se petrec în societatea contemporană reprezintă o provocare serioasă pentru cei a căror sarcină este să-i pregătească pe copiii ținând seama de cerințele viitorului. Ne-am confruntat frecvent cu problema de a-i pregăti optim pe copii pentru a reuși într-un viitor pe care nu-l putem prevedea. Volumul enorm de informații face să devină imposibil de crezut că ceea ce învață copilul în școală ar putea fi semnificativ față de ceea ce va trebui ca ei să știe în cursul vieții lor. Am constatat tot mai acut necesitatea ca învățarea să fie de tip inovator, cu un puternic caracter anticipativ și participativ.

Concepută ca un scenariu didactic cu structura complexă, strategia didactică prefigurează traseul metodic cel mai eficient care urmează să fie parcurs în abordarea unei învățări de situații concrete de predare și învățare. Strategia trebuie gândită astfel încât să ducă la eliminarea hazardului, să prevină erorile și riscurile nedorite.

Metodele interactive de grup acționează asupra modului de gândire și de manifestare a copilului. Prin aplicarea lor la grupă, copiii își exercită capacitatea de a selecta informații, de a comunica idei și deprind comportamente de învățare necesare în viața de școlar și de adult. Efortul lor trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere, de abordare a altor dimensiuni intelectuale, interdisciplinare, decât cele clasice. Aplicarea lor trebuie făcută sub forma unui joc cu reguli. Prezentate astfel, ele atrag copiii în activitate, spre învățare activă, spre cooperare, îi determină să se consulte în grup pentru luarea deciziilor și se previn conflictele.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că acestea promovează interacțiunea dintre participanți, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente. Interactivitatea presupune atât cooperare cât și competiție, în cadrul cărora copilul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun.

Învățământul românesc trebuie să iasă din normele stricte ale ideii de transfer de cunoștințe către elevi, idee care încă mai stă ca temei de bază a tot ceea ce școala face sau trebuie să facă. Școala să fie locul unde elevii primesc informații, dar accentul să nu cadă pe dimensiunea informativă, ci din ce în ce mai mult pe formare, integrare, relaționare, dimensiunea formativă devenind baza unui învățământ de calitate.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cerghit, Ioan, Neacșu Ion, Prelegeri pedagogice, Polirom, Iași, 2001
2. Cucuș, Constantin, Pedagogie, Polirom, Iași, 2002
3. Revista „Învățământul preșcolar” nr. 2-3/2007
4. Sălăvăstru, Dorina, Didactica psihologiei, Polirom, Iași 2002

Popescu Alina

e-mail: georgiana_alina_popescu@yahoo.com

Colegiul Economic „Maria Teiuleanu”- Pitești, jud. Argeș

Rezumat: În acest articol ne propunem să arătăm care este relația ce trebuie stabilită și menținută între familie și școală, demonstrând prin demersul nostru importanța fiecărei instituții în parte în formarea și dezvoltarea armonioasă a copilului, punând accent pe colaborarea dintre cele două.

Cuvinte cheie: școală, familie, elevi, colaborare;

Școala este instituția unde se realizează procesul educativ. În cadrul școlii sub observația cadrelor didactice și urmând o planificare stabilită se urmărește atingerea unor obiective pe termen scurt dar și lung. Școala are un rol destul de important în formarea omului adult. Școala are misiunea de a realiza idealul educativ impus de societatea actuală privind necesitățile atât sociale cât și cele comportamentale.

Procesul educativ este condus de oameni, cadre didactice, care urmăresc reușita școlară prin îndrumare, ghidare și evaluarea cunoștințelor dobândite de elevi.

Procesul educativ nu va avea o reușită fără o bună colaborare cu familia. Școala nu va putea realiza obiectivele propuse nici pe termen scurt, dar nici pe termen lung, oricât de calificați și competenți ar fi profesorii dacă între școală și familie nu o să existe nici o colaborare.

Familia trebuie să conștientizeze că are un rol definitoriu în viața copilului și că prezența și implicarea lor în viața copiilor. Cu cât aspirațiile familiei privind învățarea și școala sunt mai mari cu atât și aspirațiile copiilor cresc. Mediul familial este primul mediu cu care copilul ia contact, și cu care va face pe viitor o paralelă. Familia influențează gândirea copiilor, modul de a percepe lumea, comportamentul lor. Orice ființă mai întâi va învăța lucrurile prin copiere, prin raportare la ceea ce vede, ce cunoaște. Primele deprinderi copilul le învață în familie respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, decența în vorbire și atitudini, ordinea, cumpătarea, grija față de unele lucruri încredințat. Copilul petrece la școală în medie 6 ore din 24, restul revenind familiei. Familia trebuie să continue procesul educativ și acasă.

Una dintre cele mai importante preocupări ale familiei și un punct comun pe care îl are aceasta cu școala este orientarea școlară și profesională. Cei mai mulți părinți sunt bine intenționați în alegerea unei școli sau unei profesii pentru fiul copiii lor. Dar, de multe ori, buna intenție și buna credință sunt tocmai sursele greșelilor lor deoarece acestea nu țin loc de competență și de pricepere.

De aceea între familie și școală trebuie să existe o permanentă colaborare care se poate realiza prin vizite reciproce, ședințe și lectorate cu părinții. Un parteneriat familie-școală este relația cea mai profitabilă pentru toți cei ce participă la acest demers. Parteneriatul va fi eficient dacă fiecare parte va reține că același subiect este copilul nostru și școlarul nostru.

Părinții trebuie să vadă în școală un partener, prieten care dorește binele copilului.

Stud. EMILIA MAGDEA

UBB Cluj - Napoca

Educ. MARIA BREȘFELEAN

Grăd. P.P. „Ștrumpfii”

Bistrița, Jud. Bistrița - N

PĂRINTE ÎN ERA DIGITALĂ

Rezumat: Internetul a avut și continuă să aibă un impact profund asupra sec. XXI – tehnologia este tot mai prezentă, iar nevoia de a rămâne mereu conectați și timpul pe care îl petrecem interacționând cu dispozitivele electronice crește constant. Este incontestabil faptul că tehnologia joacă un rol esențial în viața noastră - felul în care comunicăm, accesul la informație, resursele disponibile sunt doar câteva dintre modurile în care internetul ne-a influențat pozitiv existența. Impactul tehnologiei nu se răsfrânge doar asupra noastră, ci și asupra copiilor noștri, care cresc, învață și se dezvoltă concomitent cu schimbările produse de revoluția digitală. Aceste schimbări au adus cu sine oportunități multiple de care ei pot beneficia, dar și o serie de riscuri la care pot fi expuși. Având în vedere evoluția societății, este esențial să oferim copiilor noștri un context prielnic și sigur în care aceștia să se dezvolte în concordanță cu realitatea zilelor noastre, fiind în același timp protejați de eventuale pericole.

Cuvinte cheie: Internet, dispozitive electronice, parenting digital, media digitală, educația electronică parentală, analfabetismul digital parental.

Copiii par a fi extrem de intuitivi în a mânui diverse dispozitive, iar multora dintre ei li se pare aproape incredibil atunci când află că lucrurile nu au fost mereu la fel.

Altfel vorbind suntem conectați de la naștere. Iar copilul de astăzi este născut *digital*, cordonul ombilical fiind înlocuit cu un cablu de alimentare. Un studiu de cercetare recent realizat de Institutul de siguranță online al familiei din SUA- “Parentigul în era digitală”- dezvăluie câteva statistici interesante.

Practic toți părinții intervievați (în Maryland) permit accesul liber la electronice copiilor lor: 90% dintre copii au computer, 93% dețin o serie de jocuri video, 88% au telefoane mobile, 81% au tablete, și 70% din părinți au raportat că tot al doilea copil are propriul MP3 player.

Potrivit unui studiu realizat de compania americană AVG, în SUA 92% dintre copii au prezența online de la vârsta de 2 ani.

Este, deci, de mirare că părinții au permis copiilor lor să stea în fața unui ecran înainte de a ține creionul în mână, ridică acest fapt anumite probleme și dileme? **Este de înțeles ca revoluția digitală din ultimele două decenii începe să determine o anume “panică morală” în părinți**

Provocările în parentingul digital provin din convingerea generală că acum este, probabil, singura dată în istorie când copilul știe mai multe decât părinții.

Această părere este, cu toate acestea, discutabilă. O cercetare făcută de PEW (institut de sondare a opiniei publice în SUA) raportează ca 80% dintre părinții ai căror copii sunt între 6-9 ani cred că știu mai multă tehnologie decât copilul lor. Acest lucru scade la 44% pentru părinții cu copii cuprinși între vârsta de 14-17 ani. Asemenea cifre ar putea fi un rezultat al faptului că părinții ai căror copii sunt între 6-9 ani sunt suficient de tineri având și ei acces la acest val de tehnologie, față de părinții cu copii între 14-17 ani anteriori acestei revoluții. Educația, economia și etnia, de asemenea, joacă un rol important în parenting, cum era de așteptat.

O lume într-o continuă tehnologizare, permite, în același timp accesul tinerilor la resurse și oportunități inestimabile de învățare, dar aduce, de asemenea provocări părinților care includ participarea profitabilă în alfabetizarea digitală, administrarea timpului pe ecran, protecție împotriva infracțiunilor cibernetice, filtrarea adecvată a conținutului, și multe altele. În cadrul parteneriatului părinte-student- profesor, părintii joacă un rol esențial în a-i învăța pe copii forma corectă de a comunica pe internet în afara sălii de clasă. Toate acestea impun ca părintele să fie “alfabetizat digital”, să spunem așa.

Conștientizarea digitală a părinților nu depinde numai de părinți, fiind bine informați de instrumentele actuale în utilizarea în siguranță a tehnologiei și de angajamentul sau personal de a fi un exemplu.

Așa cum a spus Jun psiholog celebru american “Copiii nu au fost niciodată foarte buni în a-i asculta pe cei mai în vârstă.” Dacă analfabetismul digital poate cauza un tip de probleme la copii, indulgența părinților în tehnologie poate ridica un set complet și diferit de probleme la fel de grave. Un părinte care trimite în mod constant mesaje va crește un copil care va face la fel. Dar mai subtile, și mai grave sunt efectele psihologice ale unui părinte saturat de tehnologie.

Cu cât utilizarea tehnologiei și a gadgeturilor la părinții singuri crește cu atât va crește și riscul de a fi deconectați social de copii lor, cât și de ei înșiși. Această deconectare ar putea avea efecte grave asupra dezvoltării copilului. Utilizarea tehnologiei de către părinți ca un ajutor a fost în parte alimentată de convingerea imaginată că “afară” este nesigur, cât și de lipsa de timp și de motivație a părinților de a petrece serile cu copii în afara celor patru pereți ai casei.

Parentingul, așa cum se spune adesea, implică oferirea de aripi copilului pentru a zbura și rădăcini pe care să se bazeze.

Parentingul în era digitală este foarte important. Singura cale de a merge înainte implică conștientizare, mai degrabă, decât o fobie, pur și simplu, pentru a asigura o viață totală în care părinții se alătură copiilor printr-un angajament echilibrat nefăcând compromisuri cu privire la capacitatea societății în general, de a se opri și a mirosi trandafirii. Provocările legate de educația în era digitală și de înșăși educația digitală apar din convingerea generală că acum este, probabil, singurul moment din istoria omenirii în care copilul cunoaște mai mult decât părintele. O lume bazată pe tehnologie, oferind în același timp accesul tinerilor la resurse neprețuite și oportunități de învățare, aduce, de asemenea, provocări pentru părinți, care includ participarea profitabilă la alfabetizarea digitală, gestionarea timpului de pe ecran, protecția împotriva atacurilor cibernetice și multe altele. Toate acestea necesită ca părintele să fie, la rândul lui, alfabetizat digital, ceea ce presupune luarea deciziilor în cunoștință de cauză și cunoașterea și aplicarea limitelor.

Astăzi, specialiștii și părinții se întreabă dacă tehnologia nu va diminua cumva curiozitatea intelectuală a copiilor și tinerilor, dacă interesul pentru activitățile virtuale nu-l va depăși pe cel pentru interacțiuni sociale, dacă există siguranță în acest spațiu, dacă dezvoltarea copiilor nu este afectată de interacțiunea cu media digitală.

Media digitală este un instrument cultural cu efecte asupra cogniției, fiind un stimul ce modelează arhitectura cerebrală. Atunci când este folosită cu moderație, în conformitate cu nivelul de vârstă și sub supravegherea adultului, aceasta aduce beneficii asupra dezvoltării, în special asupra unor aspecte semnificative din domeniul cognitiv: limbajul, atenția și performanța școlară. Cea mai mare parte din dezvoltarea creierului are loc până la vârsta de 5 ani, circuitele neuronale dezvoltându-se până la această vârstă, pentru ca după aceea să continue să se reorganizeze. Acest proces al dezvoltării se bazează pe o capacitate a neuronilor numită neuroplasticitate. Aceasta descrie maleabilitatea circuitelor neuronale care se pot modifica drept răspuns la experiențele de viață intenționate sau întâmplătoare.

Studii recente demonstrează că expunerea prelungită la ecrane și *device*-uri poate conduce la întârzieri în dezvoltarea limbajului și la probleme de concentrare a atenției.

Atractive prin luminozitate, culori, mișcare și sunet, aceste instrumente digitale pot fi folosite ca înlocuitor al prezenței umane, cu efect negativ asupra cogniției. Având parte de mai puțină interacțiune umană, acești copii pot manifesta întârzieri în dezvoltarea limbajului. Păstrarea echilibrului și menținerea contactului cu prezențe umane determină creșterea capacității de expunere a ideilor și a capacității de înțelegere a lumii reale. Deși volumul vocabularului la vârste mici nu permite exprimarea tuturor ideilor, interacțiunile constante cu alți copii și adulți reprezentativi sunt benefice creșterii capacităților de exprimare a sinelui în mod substanțial.

În ceea ce privește dezvoltarea socio-emoțională, copiii trebuie să-și dezvolte un puternic sentiment al identității, să-și formeze capacitatea de a-și exprima și gestiona emoțiile cu scopul de a crea relații semnificative și de a se implica în mediul înconjurător.

Jocul și joaca, explorarea și comunicarea constituie piatra de temelie a formării timpurii a identității. Tehnologia modernă se poate integra în educația timpurie a copilului cu condiția să fie interactivă și să nu ocupe totalmente timpul jocului real. Informația este putere, iar puterea, ca o balanță, se poate înclina în ambele sensuri.

Adulții analfabeți din punct de vedere digital pot să fie suficient de naivi încât să nu ia în considerare riscurile sau avantajele.

O altă abilitate importantă pentru educația electronică parentală este *know-how*-ul și angajamentul de a gestiona activitățile tehnologice ale copilului. Aceasta include cunoașterea și/ sau moderarea duratei, conținutului și calității implicării digitale a copilului. Toți cei trei factori sunt subiectivi și sunt o funcție a temperamentului copilului, gradului de implicare a părinților și natura societății căreia îi aparțin. Pentru participarea adulților la educația digitală este foarte important ca părintele și școala să aibă o interacțiune activă și canale de comunicare deschise, astfel încât părintele să înțeleagă în mod clar orientările tehnologiei școlare și ale clasei, să știe cum și ce tipuri de tehnologie sunt utilizate în clasă și dacă este posibil, să obțină instrumentele necesare pentru a completa educația în clasă. Conștientizarea digitală parentală conține nu numai o bună informare cu privire la instrumentele disponibile copiilor pentru utilizarea sigură și eficientă a tehnologiei, dar și angajamentul său personal de a conduce prin exemplu.

Dacă analfabetismul digital parental poate provoca un tip de probleme copiilor, utilizarea excesivă de tehnologie de către părinți poate ridica un set complet diferit de probleme, dar la fel de serioase. Efectele psihologice ale părinților saturați de tehnologie sunt mai subtile și mai grave. Utilizarea crescândă a tehnologiei și a gadget-urilor de către părinți, se transformă într-un risc real de a se deconecta social de copiii lor, de alte persoane, de natură și, deseori, de ei înșiși. Această deconectare poate avea efecte grave asupra dezvoltării copilului.

Părinții au sarcina de a-și îndruma copiii spre o dezvoltare sănătoasă, fiind necesar să conceapă abordarea tehnologiei digitale prin accentuarea dezvoltării fizice, cognitive și socio-emoționale.

BIBLIOGRAFIE

1. Ionescu, M, Anghelescu, C, Boca, C, Herseni, I., Popescu, C., Statva, E., Ulrich, C., Novach, C (2010) - Repere ale creșterii și dezvoltării copiilor de la naștere la 6/7 ani;
2. Piaget, J. (2004), Psihologia copilului, Ed. Cartier.
3. Verza, E., (1981). Psihologia vârstelor. București: EDP
4. Vîgotski, L.S.(1971-1972) Opere psihologice alese. Gândire și limbaj. Vol.2., București: Editura Didactică și Pedagogică

Prof. înv. preșc. MORAR ANDRA CORINA

Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița -N

Prof. înv. preșc. GAFTON VASILICA TEREZIA

Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița –N

LUMEA MAGICĂ A POVEȘTELOR

Rezumat: Copilul descoperă lumea prin intermediul poveștilor. Unele povești le oferă copiilor anumite repere despre cum să acționeze în viață, în diferite situații. Datoria noastră a tuturor, a părinților, a educatorilor și învățătorilor este să aducem copilul în punctul de a iubi poveștile, a le asculta cu plăcere, a răspunde copilului atuncicând el nu înțelege firul poveștilor, expresiile sau cuvintele din text.

Cuvinte cheie: poveste, îmbogățirea vocabularului, sentimente frumoase, dezvoltarea vorbirii preșcolarilor, metode de educație, educație morală, modelarea comportamentului.

„La orice vârstă, omul este o ființă care se hrănește cu povești. De aceea, avuția povestirilor, pe care au strâns-o oamenii de pe tot globul, din casă în casă, din secol în secol, fie în vorbă, fie și în scris, a depășit celelalte avuții omenești.” spunea scriitorul și filosoful indian Rabindranath Tagore.

În societatea actuală are loc un proces dinamic care obligă toate categoriile sociale să țină pasul cu evoluția societății și implicit a educației. Ne-am confruntat frecvent cu problema de a-i pregăti optim pe copiii pentru a reuși într-un viitor pe care nu putem să-l prevedem. Am constatat tot mai acut necesitatea ca învățarea să fie de tip inovator, cu un puternic caracter anticipativ și participativ.

Copilăria nu poate fi concepută fără lumea fabulosului oferită de basme, povești și povestiri. În atmosfera aceasta preșcolarul nu participă motric, ci intelectual și afectiv. Însoțind firul povestirii care se deapănă într-o lume total necunoscută uneori, copilul face un imens efort de a și-o reprezenta și de a judeca în raport cu factorii psihosomatici și genetici.

Copilul este creatorul propriilor imagini. Efortul de a și imagina și înțelege acțiunea povestirii nu poate fi conceput în afara unei exersări a memoriei, gândirii, voinței și a limbajului. Corespunzând setei nepotolite de cunoaștere a copilului aflat la vârsta “de ce”-urilor, literatura pentru copii este ușor asimilată, oferind exemple pozitive demne de urmat, dar și condamnând pe cei ce sunt purtătorii trăsăturilor negative de voință și caracter.

Activitatea de povestire are valențe informative și formative. Copiii asimilează diverse informații, dar în același timp prin povestiri, povești și basme li se satisface nevoia de cunoaștere și afectivitate, se stimulează imaginația și se constituie cadrul optim de exersare a capacității de comunicare.

Povestea este o deosebită modalitate de cunoaștere a lumii, este un mijloc de comunicare și o bună metodă de instruire. Ea conține adevărurile fundamentale ale vieții. Poveștile depășesc hotarele spațiului și timpului, fiind prima hrană spirituală a copilului care îl învață să judece; o poveste bine spusă poate amuza, demonstra și dezarma.

Astfel, povestirea dezvoltă procesele psihice:

- limbajul – ca mijloc fundamental de receptare și comunicare;
- gândirea logică – datorită succesiunii evenimentelor din povestire ;
- memoria voluntară – prin reținerea desfășurării evenimentelor și expunerea lor pe baza unor procedee și mijloace specifice (pe baza întrebărilor formulate de educatoare, pe baza unor planșe sau ilustrații etc.)
- atenția – prin memorarea numelor personajelor, a unor elemente ce apar în povești a succesiunii întâmplărilor, a unor expresii sau versuri reprezentative .
- imaginația – prin crearea unor imagini noi pe baza prelucrării reprezentărilor și a experienței cognitive ;

Povestirea este o metodă de învățământ ce poate fi folosită cu foarte mare succes în învățământul preșcolar și care constă în expunerea orală, vie, plastică, sub formă de narațiune sau descriere prin intermediul căreia sunt înfățișate fapte, evenimente, întâmplări îndepărtate în spațiu și timp, fenomene ale naturii etc. pe care copiii nu le pot cunoaște altfel. Scopul folosirii acestei metode constă în asigurarea unui bagaj de imagini intuitive, reprezentări care pot ajuta la anumite generalizări. Faptele, întâmplările alese în acest sens trebuie să fie edificatoare, cu profunde semnificații, iar limbajul expresiv să contribuie la trezirea de emoții, sentimente, să le dezvolte imaginația, creativitatea. Prin ascultarea poveștilor, și mai ales prin reproducerea lor copii au prilejul să cunoască unele expresii ale limbii literare, îmbogățindu-și lexical și câpătând posibilități de exprimare mai nuanțată și mai colorată.

Valoarea estetică a povestirilor este cu atât mai mare cu cât reflect și exprimă frumusețea morală a oamenilor, cu cât pune mai clar în fața copiilor un ideal concret și precis spre care ei să tindă.

Povestirile influențează în mod indirect comportarea copiilor, contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere prin multitudinea de aspecte din ambianța înconjurătoare la care face apel. În procesul ascultării unei povestiri este antrenată în mare măsură activitatea psihică a copilului. Copilul urmărește cu atenție datele povestirii, memorează, compară, analizează diferite situații, stabilește pe plan mintal unele relații fapte, însușiri ale personajelor. Astfel, este antrenată și gândirea copilului, devenind capabil de a înțelege faptele, gândurile și sentimentele personajelor .

Activizarea elevilor este o cerință care stă în centrul atenției didacticei moderne. În virtutea ei, însușirea cunoștințelor urmează să se facă pe calea activității proprii a elevilor, a angajării optime a gândirii, a tuturor celorlalte procese intelectuale, opuse unei atitudini pasive, contemplative, primirii de-a gata a unor cunoștințe dinainte constituite, reținerii și reproducerii lor mecanice. Se consideră că numai cunoștințele dobândite prin efort propriu, care trec prin experiența proprie de elaborare, îi aparțin definitiv preșcolarului, devin un bun personal și pot fi aplicate în spirit creativ.

Prin intermediul povestirilor expuse de către educatoare, copiii sunt familiarizați cu

- Structura limbii române,
- Bogăția formelor sale gramaticale,
- Frumusețea și expresivitatea limbajului, ceea ce contribuie la dezvoltarea vorbirii și a gândirii lor.

Cu ajutorul poveștilor, copiii:

- Exersează modalitățile de prelucrare a reprezentărilor în imaginație,
- Transpun în lumea acestor ființe în care eroii acționează în concordanță cu imaginațiilor, în care ființele apropiate și îndrăgite (cățelușul, iepurașul) sunt întotdeauna bune, puternice și îndrăznețe, în care binele și dreptatea triumfă.
- Preșcolarii de vârstă mică acceptă fără discernământ critic conținutul basmului, ca și când acesta ar corespunde realității (scaunul și masa desenează, urșii vorbesc, etc). Cunoștințele lor sărace despre realitate nu le permit o separare precisă a imaginilor fanteziei de realitate.
- Atitudinea critic față de conținutul fantastic al basmelor începe să se manifeste abia de la 5-7 ani, când copilul face o distincție între fictiv și real. Cu toate acestea, datele experimentelor arată că preșcolarii rețin și redau mai ușor faptele cunoscute, situațiile familiale, cu alte cuvinte tot ceea ce poate fi asociat cu experiența proprie.
- Se dezvoltă intens funcția analitică a scoarței cerebrale, se perfecționează funcția reglatoare a limbajului și crește rolul inhibiției condiționate. Gândirea copilului devine mai abstractă ceea ce dă posibilitatea lărgirii câmpului de acțiune a imaginației, creșterii gradului său de creativitate.
- Cunoștințele copilului devin mai precise și mai sistematice.
- Toate aceste schimbări creează noi posibilități de transformare a reprezentărilor, la aceasta contribuind și povestirile.

Poveștile îmbogățesc deprinderile de a comunica, îmbogățesc vocabularul, cultivă sentimente frumoase, stimulează imaginația și creativitatea, educă spiritul de sacrificiu, altruism, solidaritate, dreptate. Pune baza concepției despre lume și viață.

Se înțelege că gustul pentru lectură se formează timpuriu și de aceea în grădiniță informațiile sumare legate de mediul înconjurător sau istorie se transmit prin intermediul povestioarelor. Acestea fac trecerea de la lumea fabuloasă a poveștilor din grădiniță la cea reală. Contactul cu poveștile educatoarei conduce la dezvoltarea gustului pentru frumos, la îmbogățirea vocabularului, la creativitate.

Grădinița este unul dintre factori decisivi în educarea copiilor prin frumos pentru valoare. Intrând „în lumea poveștilor”, copiii vor învăța să deosebească binele de rău, adevărul de minciună, faptele bune de cele rele; vor deveni mai atenți, mai sensibili, încep să-și formeze precepțiile morale.

Tematica operelor literare expuse în activitatea de povestire se diferențiază de la o grupă la alta astfel încât la grupa mare povestirile devin mai complexe, având ca scop sesizarea planului real și a celui ireal, stimularea creativității copiilor, exersarea capacității de comunicare.

Rolul și importanța povestirilor – ca activități organizate – constă în valoarea lor cognitivă, etică și estetică, prin care se exercită o puternică înrăuire asupra întregii personalități a copiilor.

Povestirea este folosită atât ca metodă de expunere și comunicare de cunoștințe, cât și ca formă de activitate destinată cunoașterii mediului și dezvoltării vorbirii preșcolariilor.

BIBLIOGRAFIE:

- Boca-Miron, E.; Chichișan, E. și colaboratorii, Documentar metodic pentru activitățile de educarea limbajului la preșcolari, Ed. V&I Integral, București, 2001;
- Bocoș, M., Catalano, H., Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Presa Universitară Clujeană, 2006;
- Ezechil, L., Păiși-Lăzărescu M, "Laborator preșcolar", ghid metodologic, V&I Integral 2001
- S. Breben și colab. "Metode interactive de grup", Ed. Arves, 2006
- Curriculum pentru Educație Timpurie, București, 2019;

Prof. înv. preșc. MOLDOVAN LIANA

Grăd. P.P. nr. 6, Bistrița,

Jud. Bistrița – Năsăud

Prof. înv. primar NECHITI LAURA MARIA

Șc. Gimnazială Avram Iancu, Bistrița,

Jud. Bistrița – Năsăud

EVOLUȚIA MORALĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Rezumat: Problema educației morale este cauzată de criza societății moderne în care a fost erodarea standardelor morale, instituția familiei importanța valorilor spirituale, ceea ce complică foarte mult calea de formare personală a unui copil preșcolar.

La vârsta preșcolară, copilul nu este încă conștient de ceea ce este bine și ce este rău, dar este cel mai deschis la percepția emoțională a situației. Prin urmare, în perioada timpurie a educației morale a copiilor preșcolari metodele standard sunt ineficiente.

Cuvinte cheie: morala, educație, virtuți, reprezentări, profilul moral,

Educația morală este destinată să promoveze formarea unei personalități armonioase, care este conștient de normele și valorile care definesc baza relațiilor dintre oameni în societate.

Preșcolăritatea este vârsta la care a învăța să te porți ocupă ponderea cea mai mare în procesul didactic.

Formarea personalității independente, responsabile, participantă activ la viața socială, politică, economică, interesată în schimbarea relațiilor sociale începe de timpuriu, din

grădiniță și se clădește pe tot parcursul vieții.

Comportamentul civilizat nu este un dar și nu se realizează de la sine. El se învață, se educă atât în familie, cât și în grădiniță.

Prin intermediul cuvântului copilul cunoaște lumea înconjurătoare, realitatea din jurul lui, munca oamenilor, succesele oferite de ei în fiecare zi, grija părinților pentru copii, dragostea cu care sunt înconjurați, regulile de comportare civilizată, frumusețea și expresivitatea limbii române, necesitatea de a fi buni și drepti, cinstiți, curajoși, de a face fapte bune.

Cu ajutorul limbii și sub conducerea educatoarei, prin cunoaștere directă și indirectă a lumii înconjurătoare, se educă la copii anumite trăsături morale, se modelează încetul cu încetul profilul moral al preșcolarului.

Activitățile din grădiniță: observările, lecturile după imagini, convorbirile, jocurile didactice, povestirile și memorizările, contribuie la cunoașterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii și care stau la baza formării trăsăturilor morale ale copiilor noștri sunt:

Observările au un rol important în educarea morală a preșcolarilor, ei cunoscând în mod sistematic elemente simple din activitatea autentică a oamenilor, stând de vorbă cu ei, urmărindu-i cum lucrează, încep să înțeleagă unele aspecte accesibile lor privind relațiile de muncă, rolul și importanța muncii în dezvoltarea societății și în același timp ajung să iubească munca și pe cei care muncesc.

Cunoscând peisajul și bogăția mediului apropiat, copiii învață să iubească natura, frumosul, orașul natal, țara în care s-au născut.

Lecturile după imagini familiarizează copiii cu aspecte ale muncii în familie, relațiile ce trebuie să existe în familie (respect, ajutor, prietenie), cunosc cele mai importante și frumoase clădiri, parcuri, instituții din oraș țară, frumusețile și bogățiile peisajului românesc, astfel li se dezvoltă copiilor dragostea pentru muncă, pentru cei ce muncesc, dragostea pentru frumusețile și bogățiile țării.

Convorbirile contribuie la consolidarea reprezentărilor și sentimentelor morale ale preșcolarilor, la formarea laturii morale a personalității omului,

Prin convorbirea „Munca mamelor” reprezentările copiilor despre activitatea femeii în familie și societate se extind și se precizează, conturându-se sentimentul de respect, de admirație față de hărnicia și devotamentul mamei.

Copiii se obișnuiesc să-și împărtășească reciproc impresiile, să comunice cu preșcolarii din grupă, să asculte, să nu tulbure grupa în timp ce vorbește un coleg, să aibă o atitudine atentă față de cel care vorbește, să nu râdă de greșelile colegilor, astfel se formează și exersează calități morale, ca: stăpânirea de sine, curajul, răbdarea, politețea etc.

Jocuri didactice ca: „Cine știe mai bine?”, „Unde s-a oprit roata?”, „Anotimpurile”, îmbogățesc reprezentările copiilor despre lumea înconjurătoare, despre anotimpuri, munca oamenilor, contribuie la educarea emoțiilor, a sentimentelor morale, a trăsăturilor pozitive de voință și caracter.

Multe jocuri didactice stimulează cinstea, răbdarea, spiritul critic și autocritic, stăpânirea de sine. Astfel în jocurile: „Cine s-a ascuns?”, „Unde a zburat rândunica?”. Se cere copiilor să fie cinstiți, să nu privească în timp ce educatoarea schimbă sau ascunde o jucărie. O situație asemănătoare creează și jocul: „Găsește și taci” în care regula impune copilului să se rețină de la orice manifestare spontană, când găsește obiectul ascuns, pentru a nu influența pe ceilalți jucători.

În unele jocuri, regula interzice copiilor să se uite la vecini sau să copieze după ei.

Jocurile didactice au un aport valoros în înțelegerea colectivului și la formarea disciplinei conștiente. În joc copilul este obligat să respecte inițiativa colegilor lui, să le aprecieze munca și să le recunoască meritele; să respecte regulile jocului și să reacționeze în conformitate cu ele, să-și autoregleze propria activitate.

Memorizările au o importanță deosebită în dezvoltarea unor sentimente moral-sociale:

- dragostea față de părinți („Tatăl meu” de V. Porumbacu, „Mama mea” de V. Aniescu, „Familia” de E. Dorin);
- dragostea față de educatoare și adulții care îi îndrăgesc („Cine-i oare” de I. Hobana, „Cunosc o țară” de Al Andrițoiu, „Cântec” de Șt. O Iosif, „Oaspeții primăverii” de V. Alecsandri, „Iarna și vara” de G. Coșbuc, placheta „Baba iarna intră în sat” de O. Cazimir).

Sunt de asemenea poezii care înfățișează aspecte de muncă la nivelul de înțelegere al copiilor („Gospodina” de O. Cazimir, „Cine-i voinic?” de E. Dragoș), poezii cu caracter etic și satiric ce au o valoare educativă deosebită („Bătrânul și copiii” de G. Coșbuc, „Prințul morlau” de N. Cassian, „Lizuca, critică tot”, de N. Cassian etc).

Prin poezia „Ce e bine, ce e rău?” de V. Maiakovski se formează copiilor noțiunile etice de bine și rău, iar prin poeziile: „Cățelușul șchiop” de E. Farago, „O faptă bună” de G. Zarafu.

Deosebite învățăminte, pentru comportarea copiilor și pentru însușirea unor calități morale, cuprinde piesa „Fiul meu” de E. Jebeleanu. Poetul adresându-se fiului său îl îndeamnă să-și formeze cele mai alese trăsături de caracter, să fie drept, îndrăzneț, „să fie blând cu cei ce au nevoie de blândețe”.

Învățând și recitând versurile, copiii descoperă în cuvinte sensuri neașteptate, își însușesc expresii literare, figuri poetice care intră în vocabularul lor, nuanțându-l și colorându-l.

Ei vor învăța să recite expresiv, să trăiască anumite sentimente transmise de poezie, să urmeze anumite sfaturi ce se desprind din versuri, bineînțeles sub directa supraveghere a educatoarei.

Povestirile au o deosebită valoare etică. Ele contribuie la formarea conștiinței morale, a unor trăsături pozitive, de voință și caracter.

Gh. Perrault, vorbind despre rolul educativ al basmelor pe care le-a creat cu atâta măiestrie, și de farmec a basmului, ajută pe cei mici să-și însușească treptat noțiunea de bine și de rău.

„Oricât de simple și de ușoare ar părea aceste povești, ele nasc fără îndoială printre copii, dorința de a fi asemănători cu cei buni, care ajung să fie fericiți și în același timp se naște în sufletul lor teama de nenorocirile ce li s-ar putea întâmpla dacă i-ar urma pe cei răi. Este de necrezut cu cât sete primesc aceste inimi pure și încă necoapte morala ascunsă în haina basmului. Îi vezi triști și disperați atât vreme cât eroul sau eroina povestirii sunt în impas și îndură suferințe, apoi strigă de bucurie când vine întorsura fericită și personajele iubite sunt salvate; la fel după ce suportă cu nerăbdare tot timpul cât le merge bine personajelor, se simt fericiți când le văd pedepsite după cum merită”

Oricât de simple ar fi poveștile și basmele pe care le adresăm copiilor, prin conținutul lor sunt pline de învățăminte. Ele scot în evidență calitățile eroilor pozitivi, fie ei numai animale personificate sau oameni și influențează pe această cale formarea personalității copiilor, puterea și atitudinea lor în diverse situații.

Multiple aspecte de viață și comportare ale personajelor pe care ni le oferă povestirile și basmele din care micii ascultători învață să deosebească binele de rău, își găsesc în eroii pozitivi modele pentru propria lor comportare în viață și iau atitudine față de faptele și eroii negativi.

Din povestirile ca: „Șorțulețul”, „Ce-a uitat Fănuță să spună?” copiii desprind cu ușurință necesitatea unor bune deprinderi igienice și de comportare civilizată, își formează

astfel convingerea că trebuie să respecte. De asemenea copiii vor fi convinși de necesitatea de a asculta cunoscând consecințele neascultării, așa cum reiese din povestirile: „Cei doi arici, Ghimpișor și Ghimpici”, „Scufița Roșie”, „Cocoșelul cu creastă de aur”, pot să-și însușească dezaprobarea pentru necinste, viclenie, zgârcenie și minciună, înfățișate în: „Găinușa cea moțată”, „Cîrpele cel lacom”, „Coliba iepurașului”, „Ursul păcălit de vulpe”, „Pungața cu doi bani”.

Dragostea nemărginită și grija părinților pentru copii, bunătatea, sacrificiul lor, ajutorul și dragostea dintre frate și soră subliniate în povestea: „Nuielușa de alun”, „Inima mamei” de Călin Gruia, sensibilizează sufletul copiilor, îi face să trăiască mai intens acel sentiment și alte trăsături morale ca: modestia, hărnicia, necesitatea de a munci, dragostea de muncă, ce pot fi sesizate în povestirile: „Cei trei purceluși”, „Fata babei și fata moșneagului”, „Cenușăreasa”, fac pe copii să trăiască puternice emoții, să gândească și să ajungă la concluzii practice privind propria lor comportare.

Prin ascultarea lor și apoi prin reproducerea lor, preșcolarul are prilejul să-și însușească expresiile frumoase, artistice, îmbinarea armonioasă a cuvintelor, a unor figuri de stil, să admire frumusețea morală a oamenilor.

Prin înfățișarea a tot ce este mai frumos, mai uman în viață, povestirea influențează estetica comportării copiilor.

Povestirea trebuie să fie plastic, expresivă, folosindu-se o intonație, mimică, gestică adecvată, ritm, pauze și accente în conformitate cu conținutul celor povestite.

În expunerea povestirii educatoarea trebuie să dea dovadă de multă măiestrie pedagogică.

Ca să poți povesti copiilor, trebuie să iubești copiii, trebuie să cauți să înțelegi firea și lumea aparte în care trăiesc, să știi să te cobori până la nivelul personalității lor, să iei parte împreună cu ei la toate manifestările lor sufletești, într-un cuvânt „rămânând om mare, să fii cât se poate de copil”- după cum spunea G. Coșbuc.

Educația morală la vârsta preșcolară se realizează printr-un sistem de metode și instrumente, dar principala sursă de educație morală și formarea unei personalități armonioase a copilului este familia lui. Mecanisme de sprijin pentru punerea în aplicare a educației morale a copiilor preșcolari sunt grădinițe, dintre care rolul este de a corecta erorile și aduce copilul în familie.

Educația morală, realizată în mod sistematic, gradat, potrivit cu particularitățile de vârstă și individuale, contribuie la pregătirea viitorilor cetățeni conștienți de responsabilitățile lor, convinși de necesitatea respectării normelor de conviețuire din societatea noastră, capabili să desfășoare o activitate creatoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Chiș, V. (2005), Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe. Cluj-Napoca, Editura Casei Cărții de Știință;
2. Mihăilescu, Ioan, Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz. Iași, Polirom, 2003;
3. Stanciu, Ilie, Copilul și cartea, Editura Didactică și pedagogică, București, 1968
4. Safran, O, Instruirea morală, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971,
5. Șchiopu, U., Verza, E. 1997, Psihologia vârstelor, EDP, București;

Prof. inv. preșc. GORDON IOANA MIHAELA

Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița -N

Prof. inv. preșc. SÎRB ANDA MONICA

Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița -N

COMPONENTELE ÎNVĂȚĂRII PRIN COOPERARE ȘI PERSPECTIVELE DE ABORDARE A ACESTEIA

Rezumat: *Învățarea prin cooperare este cel mai înalt nivel de colaborare. A colabora nu înseamnă altceva decât a participa alături de alții la realizarea unei sarcini, pe când a coopera înseamnă a conlucra sistematic cu alții.*

Cuvinte cheie: *învățare prin cooperare, colaborare, grupare a elevilor, grupuri reconstituite, grupurile reprezentative;*

Învățarea prin cooperare are loc atunci când elevii lucrează împreună, uneori în perechi alteori în grupuri mici, pentru realizarea unui obiectiv comun: rezolvarea unei probleme, explorarea unei teme, producerea/crearea unor idei și soluții noi într-o situație dată” (Dumitru, I. 2000)

Alcătuirea grupurilor este una dintre cele mai importante atribuții ale cadrului didactic în realizarea situațiilor de învățare prin cooperare considerându-se foarte importante următoarele aspecte: motivația, comunicarea și acceptarea reciprocă.

Motivația provine dintr-un obiectiv omogen, iar pentru a-și realiza obiectivul, elevii trebuie să comunice între ei. Comunicarea este eficientă atunci când se află mai multe lucruri și activități comune între copii. Acceptarea reciprocă reprezintă momentul în care există o comunicare care este încărcată cu însușiri pozitive. Această certitudine de solidaritate va fi consolidată prin schimbul de experiență, alcătuirea unor idei de acțiune comune și executarea comună a unor acțiuni.

Îndrumătorul își delimitează realizarea scopurilor cooperării înainte de a selecționa tipul de grupare optim pentru activitatea dată. Activitatea de grupare a elevilor este foarte importantă, deoarece trebuie să demonstreze realizarea acestor scopuri, fiindcă influențează valoarea muncii îndeplinite. Tot în cadrul acesteia se ține cont de personalitatea persoanelor și de alte păreri care pot ușura formarea unor echipe de învățare echilibrate.

Activitatea de grupare a elevilor este centrată pe două repere: sarcini și roluri. Pentru diversele sarcini și roluri, cadrul didactic stabilește alcătuirea echipei. Se precizează care copii au puterea necesară pentru anumite activități, să formeze o echipă eficientă și productivă. Această indicație trebuie să fie cunoscută de elevi și să le fie explicată, pentru că există anumite activități în care ei vor fi grupați fie la întâmplare, fie prin apropiere, prin afinitate sau pe centre de interes. În cele ce urmează vor fi prezentate câteva taxonomii ale grupurilor.

Gruparea prin hazard/ aleatorie se realizează folosind diverse moduri: jetoane colorate, cărți de joc, cifre într-un interval dat (de exemplu, numărând de la 1 la 5). Tipul acesta

de grupare permite modificarea numărului de elevi prin respectarea numărului de elevi din clasă. Gruparea aleatorie îi face pe elevi să muncească cu mai mulți colegi, cu temperamente diferite, redând astfel munca din societate, unde rareori se pot selecționa partenerii. Prin acest tip de grupare, elevii pot dobândi abilități sociale cum ar fi valorizarea deosebirilor dintre oameni, toleranța și respectul.

În gruparea pe afinități trebuie constituit un climat de încredere și de complicitate când se schimbă opinii. Este foarte important să îi lăsăm pe elevi să se grupeze după voința fiecăruia, mai ales când își exteriorizează sentimentele sau vorbesc despre acțiuni care evidențiază personalitatea lor.

- Gruparea pe criteriul proximității se referă la acea grupare în care un elev discută cu colegul său pentru o justificare, revizuirea eventualele greșeli dintr-un text sau dacă sarcina primită este finalizată.
- Gruparea pe centre de interes permite copiilor șansa de a alege o temă care îi interesează și pe care doresc să o realizeze ceea ce activează motivația și angajarea. Această grupare demonstrează ceea ce pot să învețe elevii și ce pot să facă cu informațiile reținute și îi instruieste în utilizarea acordului, cele două capacități fiind de înalt nivel. Structura ideală pentru învățarea prin cooperare trebuie să urmeze o anumită heterogenitate. Luând în vedere nivelul de dezvoltare intelectuală în alcătuirea unei echipe de patru elevi, unul va fi de nivel înalt, doi mijlocii și unul de nivel scăzut. Alte aspecte pot fi diversitatea culturală și lingvistică, precum și sexul elevilor. Cadrul didactic poate să alcătuiască echipe care să dureze o perioadă mai îndelungată sau pe o perioadă limitată, de exemplu, două săptămâni ale unui semestru. Cei care sunt în echipe de lungă durată vor deveni echipe de bază.

Grupurile pot fi diferite: grupuri spontane, formale și de bază.

- Grupurile spontane se formează doar pentru anumite etape de instruire sau pe durata orei de curs. Acest tip de aranjare este folosit în timpul procesului instructiv-educativ pentru a introduce noțiunile noi, a crea un climat favorabil învățării, a-i ajuta pe copii să își alcătuiască un fundal de așteptare cu privire la activitate. Profesorul trebuie să observe și să se asigure că elevii vor recepționa informațiile prezentate și vor reuși să elaboreze concluzii la sfârșitul orei.
- Grupurile formale se formează pe durata unei activități și pot dura timp de mai multe săptămâni. Cu ajutorul acestui grup se poate constitui orice temă sau cerință didactică. Elevii sunt implicați în cerințe intelectuale de organizare a informațiilor, analiza lor, integrarea conceptelor noi în organizările conceptuale deja știute.
- Grupurile de bază se crează pe o durată mai îndelungată de timp, cel puțin un an, cu membri stabili, având ca și obiectiv central ajutorul reciproc, stimularea și asistența fiecăruia pentru a dezvolta la nivelul instituției școlare. Aceste grupuri le oferă copiilor șansa de a întemeia relații interpersonale responsabile și de durată.

Grupurile de bază pot fi împărțite, în funcție de cerința dată, în două tipuri:

- grupurile reconstituite: în aceste grupuri se află elevii care aparțin unui grup de bază, dar treptat au format un grup reconstituit. Ca și exemplu, putem avea un grup de patru elevi, fiecare având o sarcina aparte, adunând efortul lor se formează sarcina primită. Elevii care doresc să obțină mai multe idei cercetează aceleași aspecte și schimbă păreri între ei. După ce elevii au muncit împreună revin în grupurile inițiale pentru a comunica informațiile noi dobândite.
- grupurile reprezentative: la grupurile acestea elevii lucrează la un plan, iar în unele momente trebuie să intervină toată clasa. Un membru din fiecare echipă este numit liderul echipei. Liderii formează un grup reprezentativ și repartizează informațiile cerute pentru următoarea activitate a grupului de bază.

Pentru a grupa corect elevii trebuie să avem grijă la numărul acestora. Dimensionarea grupurilor poate crea o dificultate pentru profesor. Sunt mai multe variante. Când elevii nu sunt capabili pentru munca în colectiv este recomandat să se lucreze în diade. Numărul potrivit de elevi în cooperare este de patru persoane, deoarece permite maximum de interacțiuni. În echipele de doi elevi se potrivește foarte bine schimbul de păreri, idei și efectuarea sarcinilor precise de scurtă durată. Echipele alcătuite din trei elevi sunt mai dificile, deoarece al treilea elev poate să fie uneori ignorat sau izolat.

Echipele de cinci elevi sunt mai greu de condus, deoarece este mai numeroasă. De obicei, se folosesc diadele, care facilitează, dacă le grupăm două câte două, asocierea de către patru elevi. Pentru a avea avantajul subdivizării echipelor, elevii trebuie aranjați în număr par.

Este foarte important faptul că într-un grup trebuie ținut cont de obiectivele situațiilor de învățare respective, numărul de fete și de băieți să fie constant, în dimensionarea grupului se ia în considerare limita de timp, experiența elevilor de a lucra în grup, vârsta și materialele didactice potrivite.

Pentru a dirija corect un grup, cadrul didactic trebuie să respecte următoarele:

- competențele elevilor, trebuie să existe elevi de nivel înalt, doi elevi de nivel mediu și un elev cu un nivel scăzut sau cu dizabilități cognitive sau afectiv-atitudinale;
- personalitatea elevilor, trebuie să fie stăpâni pe sine, încrezători, dar există și elevi care se află la ocazională extremă, elevi timizi, introvertiți;
- comportamentul elevilor;
- abilitățile de comunicare ale acestora;
- practica anterioară a acestora;
- cunoștințele elevilor referitoare la o temă, cerință.

Rezultatele învățării sunt mai bune atunci când învățarea se desfășoară prin colaborare. Johnson și Johnson (1989) susțin că aceste rezultate sunt următoarele:

- Performanțe superioare și capacitate de reținere sporită.
- Raționamente de ordin superior mai frecvente, înțelegere mai profundă și gândire critică.

Concentrare mai bună asupra învățării și reducerea comportamentului perturbator.

- Motivație sporită pentru performanță și motivație intrinsecă pentru învățare.
- Capacitate sporită de a vedea o situație și din perspectiva celuilalt.
- Relații mai bune, mai tolerante cu colegii, indiferent de etnie, sex, capacități intelectuale, clasă socială sau condiție fizică.
- Stare de confort psihologic, capacitate de adaptare.
- Încredere în sine, bazată pe acceptarea de sine.
- Competențe sociale înalte.
- Atitudine pozitivă față de materiile de studiu, față de studii și școală.
- Atitudine pozitivă față de profesori, manageri și alte persoane din

Învățarea prin cooperare dezvoltă și educă un comportament prosocial care este orientat spre valori sociale.

Învățarea prin cooperare contribuie la înlăturarea lacunelor formației după modelul unic, stimulează efortul personal al elevului în îndeplinirea sarcinilor școlare, dar nu

excluzivă și activitatea educatorilor. Pentru a ști ce și cum să învețe, elevii trebuie să beneficieze de o îndrumare sistematică, pe parcursul căreia să poată dobândi deprinderi, priceperi și capacități intelectuale, să fie pregătiți pentru studiu independent. Învățarea prin cooperare este practică astăzi paralel cu alte forme de organizare a instruirii. Abilitățile de colaborare și cooperare sunt absolut necesare fiecărui individ, pentru a fi util societății. Dezvoltându-le în școală, vom forma personalități puternice, deschise spre nou și schimbare, capabile să obțină performanțe cooperând pe parcursul vieții cu diferite grupuri (la universități, în partide politice, la serviciu, în familie etc.). Practica vieții dovedește că doar astfel de persoane vor putea face față viitorului, devenind oameni de succes. Spiritul de echipă se formează prin fixarea unei atmosfere de cooperare în interiorul grupei restrânse. „Acesta devine important atunci când se mizează pe cunoașterea mutuală a coechipierilor, întraajutorare, respect și valorizarea diferențelor și susținere reciprocă.”

BIBLIOGRAFIE

- Bocoș, M. (2002), Instruire interactivă, Repere pentru reflecție și acțiune, Ediția a II-a, revăzută, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Fluieraș, Vasile, (2007), Teoria și practica învățării prin cooperare. Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca;
- Nicu Adriana, Contiu, Elena-Raveca (2010)-Instrumente pentru învățarea prin cooperare - Editura Aramis.
- Șeicaru Mioara, Învățarea în echipă-premisă a educării elevilor prin cooperare, colaborare, comunicare, Revista Învățământul primar nr. 3-4 1999, București, Editura Discipol;
- Ungureanu, D. (1999), Fundamentele educației, note de curs, Timișoara, Editura Mirton.

Prof. înv. preșc. VIOLETA MOLDOVAN
Grăd. P.P. „Ștrumfii”,
Bistrița, jud. Bistrița -N

Prof. înv. preșc. POP BIANCA CĂTĂLINA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”,
Bistrița, jud. Bistrița -N

CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Rezumat: Educația incluzivă este o abordare strategică desemnată pentru a facilita succesul învățării pentru toți copiii și presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.

Cuvinte cheie: educație incluzivă, principiu fundamental, servicii educaționale, școala incluzivă, relevanță, eficiență, eficacitate, adecvare

Conceptul cerințelor speciale/cerințelor educaționale speciale a cunoscut o evoluție sinuoasă în ultimele câteva decenii, fiind disputată însăși raționalitatea și temeinicia existenței acestuia. Utilizată, preponderent, în raport cu copiii cu dizabilități, sintagma cerințe educaționale speciale a fost lansată la momentul publicării Raportului Warnock (Marea Britanie, 1978).

Raportul Warnock a "răsturnat" concepțiile și preconcepțiile existente cu privire la copiii "diferiți" și a demonstrat că necesitățile umane sunt foarte complexe, iar cele educaționale se pot regăsi într-o multitudine de forme. Sintagma cerințe educaționale speciale demonstrează că criteriul educațional a reușit să coordoneze criteriile medicale, psihologice și sociologice de evaluare și

orientare școlară a elevilor cu diverse probleme de dezvoltare. Pornind de la aceste idei de bază, Raportului Warnock a stabilit trei principii-cheie:

- Termenul "copii cu cerințe educaționale speciale" ar trebui utilizat cu referire la copiii cu dificultăți de învățare, care necesită suport special pentru depășirea acestor dificultăți.
- Copiii cu cerințe speciale trebuie să fie instruiți în școlile generale și trebuie să existe o viziune "pozitivă și provocatoare" asupra cerințelor speciale, care evidențiază abilitățile și potențialul copiilor.
- Școlile trebuie să țină cont de faptul că cerințele educaționale speciale pot fi tranzitorii și că programele de instruire trebuie furnizate în așa fel ca aceste cerințe să fie satisfăcute.

Conceptul a fost preluat apoi de UNESCO, dezvoltat și îmbogățit cu noi semnificații. La Seminarul subregional organizat de UNESCO la Viena în noiembrie 1992, s-a accentuat ideea că CES este termenul adecvat pentru definirea necesităților educaționale specifice, manifestate de către persoanele cu diverse probleme de învățare, determinate sau nu de o dizabilitate. Ulterior, în 1994, la Conferința de la Salamanca, cunoscută drept evenimentul mondial remarcabil în cadrul căruia a fost, pentru prima dată, adoptată viziunea asupra educației incluzive, UNESCO a reinterpretat educația specială, înlocuind-o, ca termen și concept, cu educația cerințelor speciale. Rațiunea acestei schimbări terminologice este legată de faptul că educația specială sugerează, mai degrabă, o abordare exclusivă și, prin urmare, discriminatoare, în timp ce educația cerințelor speciale pune accentul pe faptul că anumiți copii pot avea anumite cerințe speciale și acestea pot fi satisfăcute în medii de învățare obișnuite, incluzive (nu doar în medii educaționale separate). Conceptul exprimat în educația cerințelor speciale se referă la un învățământ puternic individualizat, bazat pe flexibilizare și adaptare continuă a demersului educațional pentru a răspunde necesităților copiilor.

Un alt episod important în evoluția conceptului CES s-a produs în a. 1995, când UNESCO a lansat clasificarea oficială a CES. Dincolo de importanța universal recunoscută și acceptată a sprijinirii copiilor cu CES, nu există, deocamdată, un consens general la nivel european și global referitor la definirea cerințelor educaționale speciale.

Formularea unei astfel de definiții

este obstructivă de absența unui sistem armonizat de clasificare a dificultăților individuale de învățare. Există diferențe semnificative între definițiile promovate/utilizate în diferite țări și între semnificațiile sociale pe care se bazează aceste definiții.

Din perspectivă etiologică, dificultățile de învățare se divizează în două mari categorii:

- Propriu-zise: determinate de deficiențe și incapacități greu vizibile (ascunse), aferente doar individului, țin de deficiențele și incapacitățile lui generate de factori genetici, de boli, traumatisme, accidente etc.
- Induse: determinate de mediul în care se află copilul și influențele acestuia, dar și de particularitățile de dezvoltare specifice. Pot apărea pe parcursul și la finalul ciclului de învățare. Există diferite cauze care condiționează dificultățile de învățare induse: insuficiența timpului de învățare; lacunele anterioare în procesul de învățare; absența unor strategii și tehnici de învățare eficiente, adaptată copilului concret; lipsa unui regim organizat de muncă; calitatea redusă a procesului educațional la clasă; suprasolicitarea școlară; absenteismul etc. (Ungureanu, 1998) Elevii cu CES, prin urmare, trăiesc o situație particulară, de regulă, nefavorabilă în procesul de învățare și dezvoltare: această situație poate fi manifestată în context organic, biologic sau de familie, social, de mediu, sau combinații ale acestora. Un elev cu CES poate avea o afecțiune gravă a creierului, sau disfuncție cerebrală și perceptiv ușoară, sau conflicte familiale grave, sau situații condiționate de mediul social și cultural diferit sau privat, poate fi marcat de reacții emoționale neadecvate și/sau tulburări de comportament etc.

Aceste și alte situații cauzează în mod direct sau indirect - prin acțiunea altor factori mediatori - dificultăți, obstacole sau întârzieri în procesele de învățare. Dificultățile respective pot fi la nivel global și generalizat (de exemplu, autism) sau specifice (de exemplu, dislexie); de gravitate ușoară sau severă; permanente sau tranzitorii.

În Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF), se regăsesc următoarele abordări ale cerințelor educaționale speciale:

- orice dificultate evolutivă de funcționare și participare, care poate fi permanentă sau tranzitorie; dificultate reflectată asupra activității de învățare;
- dificultate condiționată de diferiți factori (de sănătate, mediu ș.a.);
- dificultate din care derivă necesitatea individualizării procesului educațional.

Considerând toate tipurile de clasificări ale CES, putem generaliza următoarele categorii:

Figură 1 Categoriile CES

Sursa: https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_incluziva_final.pdf

BIBLIOGRAFIE:

- Gherghuț, A. (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive*. Iași: Ed. Polirom.
- Ionescu, M. (1998). *Educația și dinamica ei*. București: Editura Tribuna Învățământului.
- Ispas, C. (2011). *Consilierea integrativă educațională*. Timișoara: Editura Mirton.
- Mitrofan, I., & Mitrofan, N. (1991). *Familia de la A... la Z*. București: Editura Științifică.
- Neculau, A., & Ferreol, G. (1996). *Minoritari, marginali, excluși*. Iași: Editura Polirom.
- Vrajmaș, Ecaterina -, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Vrajmaș, Ecaterina -, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

Prof. inv. preșc. **CONEA VIORICA**

Grăd. P.P. „Ștrumfii”

Bistrița, Jud. Bistrița –N

Prof. inv. preșc. **SÂRB MARCELA MARIA**

Grăd. P.P. „Ștrumfii”

Bistrița, Jud. Bistrița –N

CARACTERISTICILE GÂNDIRII LA PREȘCOLARI

Rezumat: Vârsta preșcolară este o perioadă a descoperirii, copilul învață că există o lume interesantă și dorește să se implice în cunoașterea ei. Perioada preșcolară este caracterizată de progrese înregistrate atât pe linia evoluției gândirii cât și a limbajului, acestea fiind strâns legate între ele.

Cuvinte cheie: gândirea critică, raționamente, abstractizare intelectuală,

Dezvoltarea și stimularea gândirii la școlarul mic reprezintă un deziderat al educației intelectuale. Această sarcină care se înscrie uneia dintre laturile educației intelectuale-formarea intelectuală- a constituit o permanență în sfera preocupărilor din cariera mea didactică.

Respectarea de către cadru didactic a ideilor și convingerilor elevilor, îl determină pe elev să aibă mai mult respect pentru propria lor gândire și față de procesul de învățământ în care este implicat. Trebuie acordată încredere în capacitatea fiecărui elev de a gândi.

„Este esențial să le comunicăm elevilor că opinia lor are valoare, nu numai reproducerea orală sau scrisă a ceea ce s-a predat, că gândirea lor critică este apreciată, iar

opiniile lor contribuie la o mai bună înțelegere a concluziilor discutate. Pe măsură ce își dezvoltă capacitatea de a gândi critic elevilor le sporește capacitatea de exprimare orală, scrisă, coerentă și convingătoare a gândurilor, autonomia în gândire (respect pentru ideile lor și a altora), logică, găsirea și acceptarea alternativelor, formularea de judecăți și practicarea unei gândiri constructive”.

Dezvoltarea proceselor de cunoaștere este marcată de contradicțiile dintre solicitările externe printre care se numără familia, grădinița și posibilitățile interne ce devin mai active, iar copilul se implică tot mai mult în rezolvarea lor.

„Gândirea critică formează cetățeni veritabili pentru o societate deschisă, cetățeni cooperanți, capabili de a conduce, manifestă toleranță pentru persoanele care provin din orice mediu dar să dea dovadă de inițiativă individuale, ghidate de principii dar capabili să găsească soluții care să se adapteze realității în plină schimbare .”(Jeannie L. Steele, Charles Temple, 2000).

În concluzie, a gândi critic înseamnă:

- a pune întrebări și a căuta sistematic răspunsuri;
- a stabili cauze și implicații;
- a cultiva un scepticism politic;
- a găsi alternative;
- a întreba „ce ar fi dacă?”;
- a ține seama de argumentele celorlalți, a le analiza logică;
- a realiza asocieri între ceea ce a fost învățat și propriile experiențe;
- a analiza cauzele și efectele, a imagina soluții.

Deși semnificația mecanismelor de prelucrare primară a informațiilor (senzații, percepții și reprezentări) este enormă, aceste mecanisme, singure, sunt limitate. Ele ne “leagă” de prezent, de aici și acum, de concret, de acțiunea materială. De aceea, apare necesitatea formării și intrării în funcțiune a unor noi mecanisme psihice superioare. O nouă categorie de mecanisme psihice se configurează, și anume mecanismele intelectuale, raționale, logice.

Intelectul reprezintă sistemul de procese, activități, relații superioare (gândire, limbaj, memorie, imaginație, inteligență) ce se constituie și funcționează plenar la nivel uman, ce depășește experiența senzorială, deși se bazează pe ea, ce izează de proprietățile specifice creierului uman, dar se construiește numai prin modelare culturală și integrare socio-culturală, afirma Paul Popescu –Neveanu

Cel mai răspândit model al intelectului a fost elaborat de J. P. Guilford. Conform acestui model intelectul presupune *conținuturi* (figurative, simbolice, semantice, comportamentale), *operații* (evaluări, gândire divergentă, gândire convergentă, memorare, cunoaștere), și *produse* (unități, clase, relații, sisteme, transformări, implicații).

Acest model prezintă o triplă semnificație:

- Precizează componența intelectului (gândire, memorie, imaginație);
- Stabilește locul central al gândirii în structura intelectului;
- Sugerează o posibilă relaționare a componentelor.

Gândirea poate fi definită ca fiind o succesiune de operații care duc la dezvoltarea unor aspecte importante ale realității și la rezolvarea anumitor probleme (problema poate fi definită ca un obstacol întâmpinat în calea atingerii unui scop propus sau impus).

Gândirea este un mecanism psihic deosebit de complex comparativ cu celelalte procese psihice. Specificitatea ei psihologică rezidă într-un ansamblu de caracteristici formate de-a lungul dezvoltării filogenetice și ontogenetice a omului:

1. **Caracterul informațional –operațional:** gândirea este un proces de prelucrare, interpretare și evaluare a informațiilor. Ea izolează generalul și necesarul, îl pune în raport cu singularul, diferențiază și corelează categoriile. Prin gândire, omul reproduce relațiile obiective, le construiește mental, introduce în realitate noi relații pe baza anticipării posibilului. Gândirea nu este o simplă operare cu informații, ci o conectare și o corelare a informațiilor prin categorizare și esențializare. Ea nu rămâne astfel la nivelul informării asupra informațiilor, ci operează și asupra operațiilor, ea fiind “procesul și produsul coordonărilor prin care invarianții obiectuali și relaționali sunt organizați, actualizați, corelați între ei și referiți la realitate.”

2. **Caracterul mijlocit:** gândirea nu operează asupra realului, asupra obiectelor și fenomenelor, ci asupra informațiilor furnizate de senzații, percepții și reprezentări. În virtutea acestui fapt ea este o prelucrare secundară a informațiilor, având loc în lipsa actuală sau chiar totală a obiectului. Gândirea nu este mijlocită doar de experiența anterioară furnizată de senzații și percepții, ci și de multe alte mecanisme psihice. Ea este mediată de informațiile stocate în memorie. Dar, cel mai pregnant, gândirea este mijlocită de limbaj, care apare într-o dublă ipostază: ca instrument de exteriorizare a produselor gândirii și ca mijloc de asimilare, de preluare din afară a informațiilor ce urmează a fi prelucrate. Gândirea omului este prin excelență verbală, ea izează de modelele lingvistice, preia semnificații pentru a semnifica, iar în demersurile sale operaționale și constructiv –rezolutive își subordonează structurile lingvistice.

3. **Caracterul mijlocitor:** în raport cu celelalte procese psihice, gândirea este cea care le mijlocește și le influențează pe toate celelalte, contribuind astfel la accelerarea funcționalității și la sporirea eficienței lor. Ea atribuie un înțeles imaginilor perceptivă, utilizează denumiri verbale, construiește scheme mnemonice, se implică activ în marea majoritate a procedurilor imaginației, direcționează fluxurile afectiv –motivaționale, contribuie la realizarea reglajului voluntar.

4. **Caracterul generalizat și abstractizat:** conține în prelucrarea logică a informațiilor concret-senzoriale și evidențierea, prin intermediul judecăților și raționamentelor, a însușirilor generale a obiectelor, precum și a relațiilor constante dintre acestea, adică a raporturilor cauzale dintre ele. Cunoașterea însușirilor esențiale ale obiectelor și fenomenelor este foarte importantă deoarece ea creează omului posibilitatea de a grupa obiectele și fenomenele, de a alcătui clase de entități și, în felul acesta, de a se ridica de la particular, individual la general, categorial. De asemenea, cunoașterea raporturilor dintre obiecte și fenomene este vitală, pentru că dă omului posibilitatea să cunoască domeniul larg al legilor naturii, să prevadă pe seama lor desfășurarea viitoare a fenomenelor și să intervină chiar asupra realității înconjurătoare, transformând-o în conformitate cu specificul acestor legi. Maniera cunoașterii în gândire se realizează prin limbaj și a unor serii de operații intelectuale sau scheme mentale formate, structurate de-a lungul dezvoltării filogenetice și ontogenetice a omului. Pe măsura dezvoltării limbajului în ontogeneză, activitatea gândirii se instrumentează cu noi mijloace de operare tot mai complexe care include cu precădere simboluri generalizate și abstractizate.

Gândirea umană se distinge prin *generalizare intelectuală*, respectiv prin acea operație de extindere a esențialului din obiectele și fenomenele realității, desprins prin

operația de abstractizare asupra tuturor obiectelor și fenomenelor particulare de același fel. Fenomenul generalizării îl întâlnim pe diferite trepte ale psihicului uman: îl întâlnim și în cadrul proceselor senzoriale unde avem fenomenul structuralității perceptive sau pe cel al generalizării intuitive din reprezentare. Dar, generalizarea capătă un maxim de complexitate la nivelul gândirii, unde ea se produce obligatoriu prin **abstractizare intelectuală**. Trecerea de la obiectul concret la forma lui mental –generalizată în cadrul căreia se desprind trăsăturile sale esențiale, comune pentru o întreagă categorie de obiecte de același fel, nu se produce direct ci prin inducții logice, adică prin formularea obligatorie a unor propoziții, judecăți despre obiectul în cauză. La nivelul gândirii umane, generalizarea este una rațională, realizată prin intermediul noțiunilor (deci prin raporturi mentale abstracte).

5. **Caracterul procesul:** în comparație cu activitatea cognitivă de tip senzorial care este secvențială, activitatea gândirii are un caracter procesual, în sensul că activitatea rațională a omului pornește întotdeauna de la ceva (premise necunoscute) și este îndreptată spre realizarea unui obiectiv. De regulă, acest obiectiv vizează prelevarea unor aspecte noi din realitate sau găsirea unei soluții corespunzătoare la problemele vieții sau ale activității. Această procesualitate a gândirii poate fi urmărită, de exemplu, în cadrul activității de rezolvare a unei probleme sau în cea de elaborare sau concretizare a unui proiect de cercetare, în care gândirea parcurge mai multe etape: formularea unei ipoteze, elaborarea unui plan de cercetare care să cuprindă metode și procedee adecvate de rezolvare, verificarea justeții ipotezei sau soluției prin recurgerea la loturi – martori sau prin confruntarea acestora cu cerințele, exigențele concrete ale activității.

6. **Caracterul pragmatic:** de obicei, angajarea persoanei într-un demers rațional profund se realizează ori de câte ori apar dificultăți de adaptare, ori de câte ori schemele explicative pe care și le-a elaborat se dovedesc a fi insuficiente sau nepotrivite pentru soluționarea noilor probleme apărute.

7. **Desfășurarea formal logică a activității gândirii:** gândirea înglobează o serie de algoritmi, de scheme și operații logice fără de care cunoașterea rațională nu ar fi posibilă. Cu ajutorul structurilor formal-logice, putem raționa într-un mod obiectiv, corect și sistemic. O noțiune sau o idee nouă nu pot fi înțelese fără a le raporta la un sistem de referințe, fără a le asocia inteligibil la ceva. *La nivelul gândirii umane, cadrele de referință sunt sistemele de noțiuni, categoriile, structurile verbale complexe.* Când judecățile sunt folosite într-o corelație activă ele alcătuiesc *judecăți*. Judecata poate fi definită ca *o categorie a gândirii care exprimă enunțarea adevărului sau a falsului prin afirmarea sau negarea a ceva despre ceva*. Judecățile, la rândul lor, se leagă între ele formând *raționamente*. Pe bază de raționamente, prin confruntarea unor judecăți date și stabilirea relațiilor dintre ele, se obțin noi judecăți.

Dintre tipurile de raționamente care servesc realizării activității de analiză și explicare logică a aspectelor realității mai cunoscute și mai riguroase sub raport logic sunt: *deducția, inducția, analogia*. *Raționamentul inductiv ne ajută ca, din câteva judecăți particulare, să scoatem o concluzie sau o judecată generală.* El parcurge așadar drumul de la particular la general, fiind folosit în procesul de elaborare a noțiunilor, al principiilor sau al legilor științifice. *Raționamentul de tip deductiv desemnează o operație inversă: din anumite judecăți generale cunoscute se ajunge la formularea unui adevăr particular.* Trecerea de la general la particular ia forma unor raționamente silogistice, a căror specificitate constă în faptul că operează cu premise majore și minore din care vom extrage apoi o concluzie valabilă pentru un caz particular. *Analogia reprezintă asemănarea, potrivirea, sub anumite aspecte, a două sau mai multe obiecte, fenomene.*

8. **Caracterul multidirecțional:** spre deosebire de unele procese psihice care sunt orientate spre o singură dimensiune temporală (percepția spre prezent, memoria spre trecut, imaginația spre viitor), gândirea se întinde pe toate cele trei dimensiuni temporale. Prin aceasta, ea servește la permanenta ordonare și corelare a diferitelor stări ale obiectului cunoașterii. Datorită acestei caracteristici, gândirea are o orientare incursiv –recursivă: “de la oricare moment actual sau final, ea poate reveni la momentul inițial prin refacerea în ordine inversă a transformărilor, recursivitatea gândirii reprezentând un gen de conexiune inversă optimizatoare”.

9. **Caracterul sistemic:** gândirea conține elemente structurate, ierarhizate, între care sunt posibile o multitudine de combinații, fapt care îi asigură autoreglabilitatea. Pe baza acestor caracteristici, putem defini gândirea umană ca fiind acel **proces psihic intelectual complex, mediat de limbaj și de alte semne și simboluri, care, utilizând operații de abstractizare și generalizare se exprimă prin activități cognitive specifice (conceptualizarea, înțelegerea, rezolvarea de probleme)** .

BIBLIOGRAFIE

- Cosmovici A., Psihologie generală, Ed. Polirom, Iași, 1996;
- Debesse M., *Etapetele educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980;
- P. Golu, E. Verza, M. Zlate, *Psihologia copilului*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993
- Miclea, M. *Psihologie cognitivă, modele teoretico-experimentale*, Ed. Polirom, Iași, 1999
- Neveanu, P. Popescu., *Curs de psihologie generală, vol. I*, Editura Tipografia Universității din București, 1976
- Piaget, J., Inhelder B., *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976